

De ateliers van Philippe Vandenberg

Mogelijke invalshoeken ter benadering van het oeuvre en de
modus operandi van de kunstenaar

Aantal woorden: 11.474

Eléa De Winter

Studentennummer: 01513760

Promotor: Prof. dr. Wouter Davidts

Bachelorproef voorgelegd voor het behalen van de graad bachelor in de richting Kunstwetenschappen
Academiejaar: 2018 - 2019



Afbeelding:

Wand in het atelier van Philippe Vandenberg aan de Stokerijstraat, Gent, circa 1994/1995, fotograaf onbekend.
(© Philippe Vandenberg Foundation & Philippe Vandenberg Archief, Boekentoren, Universiteit Gent,
Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1905)

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
Woord vooraf	5
1. Inleiding	6
2. Methodologie	8
2.1. Algemeen	8
2.2. Philippe Vandenberg Archief	8
2.2.1. Totstandkoming en eerdere archivering	8
2.2.2. Problematieken	10
2.2.3. Categorieën	12
2.2.3.1. Visueel materiaal	12
2.2.3.2. Audiovisuele bronnen	13
2.2.3.3. Biografisch materiaal	15
2.2.3.4. Referentiemateriaal	16
2.2.3.5. Diversen	16
2.2.3.6. Schenkingen	18
2.2.3.7. 'Correspondentie' en 'publicaties en geschriften van de kunstenaar'	19
2.3. Interview met Mieja D'Hondt	20
2.4. Stage Philippe Vandenberg Foundation vzw	21
2.5. Theoretisch kader omtrent Philippe Vandenberg	23
2.6. Theoretisch kader omtrent kunstenaarsateliers	24
3. De werkplekken van Philippe Vandenberg	26
3.1. Algemeen	26
3.2. Academie, Gent en samenwoonst met D'Heygere	26
3.3. Blekersdijk, Gent	27
3.4. Cité Internationale des Arts, Parijs	27
3.5. Hofstraat, Gent	27
3.6. Stokerijstraat, Gent	28
3.7. Vanderstichelenstraat, Brussel	29
3.8. Overige werkplekken	29
4. Analyse bronnen	31
4.1. Algemeen	31
4.2. Onderverdelingen platendeel	32
4.2.1. Foto's	32
4.2.1.1. Portretten in de studio	32
4.2.1.2. Installatiezichten studio's	32
4.2.1.3. Early Project Photography	34
4.2.2. Films en documentaires	34
4.2.3. Referentiemateriaal	35
4.2.4. Overige onderverdelingen	35

5.	Conclusie	37
6.	Bibliografie van de geciteerde werken	40
6.1.	<i>Literatuur</i>	40
6.2.	<i>Archivalia en overig</i>	41
	Lijst met bijlagen	43

Woord vooraf

Zonder de hulp van velen zou deze onderzoekspaper onmogelijk tot stand zijn gekomen. Een woord van dank is hier bijgevolg absoluut op zijn plaats.

Allereerst gaat mijn dank uit naar mijn promotor Prof. dr. Wouter Davidts, bij wie ik steeds terecht kon voor vragen, suggesties en advies. In samenspraak met Dr. Hendrik Defoort collectiebeheerder van de Universiteit Gent, maakte Davidts ook mogelijk dat een gedeelte van de foto's uit het platendeel van deze scriptie, in hoge resolutie werden gedigitaliseerd. Deze foto's vormden een absolute meerwaarde voor dit onderzoek dat ik als de basis zie voor mijn masterproef. Ik ben hen voor deze geste zeer erkentelijk. Hierbij ook een woord van dank aan Frank Vanlangenhove, medewerker van de leeszaal bijzondere collecties, voor het geduld tijdens mijn vele vragen omtrent het Philippe Vandenberg Archief.

Parallel aan dit onderzoek vond een stage plaats bij de Philippe Vandenberg Foundation vzw. Dat ik me ook via deze stage kon toeleggen op het oeuvre van Vandenberg was niet alleen een unieke kans maar ook een surplus voor dit onderzoek. Bijzondere dank gaat uit naar Johannes Muselaers, de studioassistent en wetenschappelijke medewerker van de foundation en ondertussen een hartelijke collega, voor het meermaals delen van zijn waardevolle expertise, het delen van interessante invalshoeken en voor de hulp bij het identificeren van de kunstenaarsportretten en studiozichten.

Mieja D'Hondt de voormalige echtgenote van Vandenberg ca. 1978 tot 1996, was zo bereidwillig om mij te ontvangen voor een gesprek over de werkplekken van Vandenberg. Ik bedank haar voor de hartelijke namiddag in haar tuin waarbij ze ook de tijd nam om documenten en foto's te overlopen.

Prof. dr. Marek Wieczorek wil ik bedanken voor het delen van het advies na diens interessante lezing over Philippe Vandenberg en de studio's van Mondriaan in het NICC, Brussel. Hij liet me nadenken over het stellen van de juiste vragen die het kunstwerk me toelaat te stellen, over de hoeveelheid aan info waardoor ik me niet moet laten afschrikken en een onderzoek zien als een opstap voor verder onderzoek. Hij benadrukte ook dat ik mezelf tijdens het proces regelmatig moet afvragen *what makes me tick*. Deze tips, die uitgaan van het kijken, houd ik voortaan bij ieder onderzoek in het achterhoofd.

Daarnaast wil ik Anton Pereira Rodriguez bedanken voor het delen van zijn bachelorproef en masterthesis. Het was leerrijk om te zien hoe Rodriguez uitgebreid archiefwerk wist te valoriseren in een artikel, tevens een hoofdstuk van zijn masterproef.

Eveneens wil ik mijn dank betuigen aan Susan Kouwenhoven en Jelle Dehaes voor het nalezen van deze scriptie.

Tot slot wil ik mijn vrienden bedanken voor hun onvoorwaardelijke vriendschap en de eindeloze aanmoedigingen ondanks het gegeven dat ze me vaker achter de boeken kunnen treffen dan elders.

1. Inleiding

Reeds vanaf de begindagen van de fotografie worden kunstenaarsateliers op film vastgelegd.¹ Later werd dit type beeld via geïllustreerde catalogi, koffietafelboeken, glossy magazines en documentaires verspreid en onderdeel van de publieke consumptie. Kunstliefhebbers en derden dweepten bij deze tot de verbeelding sprekende kunstenaarsportretten en, in het verlengde daarvan, studiozichten. Het atelier van de kunstenaar is tenslotte doorgaans voor velen een ontoegankelijke plek. Slechts personen uit de besloten kring van de kunstenaar, waaronder zijn galerist, curators en kunstcritici, worden tot deze ruimte toegelaten. Het atelier is dus veelal een privébedoening die menig kunstliefhebber prikkelt. Echter, via de foto's die het atelier en de kunstenaar in zijn atelier portretteren, kan ook de modale kunstliefhebber een glimp opvangen van deze mystieke, onbereikbare plek van inspiratie en creatie.² Vanuit het waarachtige statuut dat de fotografie in de loop van de jaren is opgedragen, is de veronderstelling ontstaan dat we via deze beelden, kunstenaarsportretten en studiozichten de artistieke praktijk van een kunstenaar kunnen kaderen en doorgronden. Er heerst dus tevens de aanname dat men via het atelier van een kunstenaar iets kan zeggen over de kunstenaar en diens praktijk.³

Dit onderzoek is aangevat vanuit het idee deze premissen af te toetsen aan de beschikbare kunstenaarsportretten en studiozichten van de Belgische kunstschilder Philippe Vandenberg (Gent, 1952 – Brussel, 29 juni 2009). Kan via deze documenten achterhaald worden wat de studioruimte voor de praktijk en het leven van Vandenberg betekende? Informeren deze beelden ons over de modus operandi van de kunstenaar?

Aanvankelijk is dit onderzoek gestart met het consulteren van het fotografische materiaal dat terug te vinden is in het Philippe Vandenberg Archief aan de Boekentoren van de Universiteit Gent (hierna: UGent). De inhoud van deze beelden in combinatie met een literatuuronderzoek over Vandenberg en een stage bij de Philippe Vandenberg Foundation vzw, leidde ertoe dat naast het doornemen van foto's, in het gehele archief op zoek werd gegaan naar documenten met betrekking tot de studio.

¹ De Franse fotograaf Louis Daguerre, die samen met de Fransman Nicéphore Niépce en de Brit William Fox Talbot wordt gezien als een van de uitvinders van de fotografie, legde in 1837 een atelier vast op film (fig. 1.). De figuren zijn terug te vinden in het platendeel.

² Mary Bergstein, "The Artist in His Studio: Photography, Art, and the Masculine Mystique" in *The Studio Reader, On The Space of Artists*, red. Michelle Grabner en Mary Jane Jacob. (Chicago: The University of Chicago Press, 2010), 195-196. ; Danièle Cohn, *Anselm Kiefer Studios*, vert. David Radzinowicz (Londen: Thames & Hudson Ltd., 2013), 9. ; Elise Noyez en Bart Verschaffel, "Ruimte en werk in het fotografisch kunstenaarsportret," (masterproef, Universiteit Gent, 2017), 16-17.

³ Susan Sontag, *On Photography* (Londen: Penguin Books, 1979), 175. ; Roland Barthes, *Camera Lucida: Reflections On Photography*, vert. Richard Howard (Londen: Vintage, 2000), 165. ; Noyez, "Ruimte en werk," 17.

Deze scriptie bestaat uit drie delen en gaat vergezeld van een platendeel.⁴ In het eerste gedeelte van deze paper wordt teruggekeken op het bronnenonderzoek dat de afgelopen maanden is uitgevoerd, waarvoor meerdere bezoeken aan het Philippe Vandenberg Archief zijn gebracht en een interview met Mieja D'Hondt is gehouden.⁵ Het tweede gedeelte vormt een feitelijke schets van de verschillende werkplekken van Vandenberg aan de hand van het gevonden materiaal. Deze schets valoriseert een gedeelte van de geraadpleegde bronnen en de verschillende soorten documenten die deze voor dit onderzoek opleverden, en in het eerste deel werd besproken. Voor dit onderzoek was het bekijken en bestuderen van beeldmateriaal cruciaal. De omvang van het beeldmateriaal dat in de context van deze paper is verzameld en gedigitaliseerd, is aanzienlijk. Dit materiaal is gesorteerd in nieuwe onderverdelingen en vervolgens verwerkt in een platendeel. Het derde gedeelte handelt over dit platendeel, dat wordt gezien als een tool die mogelijke invalshoeken belicht waaruit het oeuvre en de modus operandi van Vandenberg kunnen worden bestudeerd.

Wegens de beoogde omvang van een bachelorscriptie en de hoeveelheid gevonden materiaal die dit onderzoek met zich meebracht, is in samenspraak met de promotor besloten dat deze scriptie hoofdzakelijk een bespiegeling is van zowel de zoektocht naar documenten als het gevonden materiaal. Een analyse van het gevonden materiaal zal in de masterthesis plaatsvinden. Ook wordt in deze paper niet ingegaan op het oeuvre van Vandenberg en diens stijlevoluties.

⁴ Bij deze paper is een USB-stick meegeleverd met daarop ongesorteerde documenten en gedigitaliseerde foto's die in de context van het onderzoek zijn verzameld. In het platendeel zijn enkel de beelden (of een selectie gezien de omvang van de documentatie) opgenomen die relevant zijn voor de feitelijke paper.

⁵ Mieja D'Hondt is een Belgische kunstenares en was de echtgenote van Vandenberg van circa 1978 tot 1996.

Flor Bex et al., *Philippe Vandenberg: Oeuvre 1995-1999*, (Antwerpen: MUHKA, 1999), 207-212. :

Mieja D'Hondt - Oral History Project, interview door Johannes Muselaers, film en bandopname, 9 oktober 2017 en 12 december 2017 (Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw).

2. Methodologie

2.1. Algemeen

Verscheidene plekken herbergen bronnen die belangrijk zijn voor deze onderzoekspaper. In dit hoofdstuk volgt een verslaglegging van deze bronnen en het diverse materiaal dat ze opleverden.

2.2. Philippe Vandenberg Archief

De primaire bron voor deze paper is het Philippe Vandenberg Archief, dat zich in de Boekentoren van de UGent bevindt. Het archief is van maandag tot en met vrijdag te consulteren in de leeszaal Bijzondere Collecties. Het is vrij toegankelijk voor studenten en onderzoekers verbonden aan de UGent. Archiefstukken dienen op voorhand of ter plekke via de online databank (toegankelijk via de digitale bibliotheekcatalogi van de UGent) te worden opgevraagd. Aan de hand van een taxonomie en Excelsheets die te downloaden zijn via de online bibliotheekcatalogi, krijgt men een overzicht van de onderverdelingen van het archief en de verschillende mappen.⁶ De taxonomie is in het Engels geschreven opdat het archief toegankelijk is voor een internationaal publiek.⁷ Het archief laat de reproductie van documenten toe.

2.2.1. Totstandkoming en eerdere archivering

Het archief werd in 2015 door de Estate Philippe Vandenberg,⁸ bestaande uit de erfgenamen van Vandenberg, zijn kinderen Hélène, Guillaume, en Mo Vandenberghe, overgedragen aan de bibliotheek van de UGent. Het archief omvat onder meer geschriften van en over de kunstenaar, gedrukt materiaal (zoals posters, flyers et cetera), correspondentie, tentoonstellingsdossiers, visueel en audiovisueel materiaal, administratie, tekeningen van de kinderen van Vandenberg, magazines en kranten afkomstig uit de persoonlijke bibliotheek van de kunstenaar en bestanden afkomstig van de harde schijf van de persoonlijke computer die Vandenberg gebruikte.⁹ De documenten omspannen de periode van 1952 tot 2016. De kern en het meest representatieve gedeelte van het archief beslaat echter de periode waarin Vandenberg het meest actief was, namelijk van 1970 tot aan zijn overlijden in 2009. Het archief omvat ruim 1650 mappen, 2000 gedigitaliseerde slides en een terabyte aan digitale data.¹⁰

⁶ De inhoud van het archief is onderverdeeld in zestien categorieën. Iedere categorie is op haar beurt onderverdeeld in verschillende subcategorieën. Achter iedere subcategorie zijn de toebehorende mapnummers genoteerd. Voor een volledig overzicht van de categorieën verwijs ik naar de taxonomie in bijlage I. Alle doornomen subcategorieën die in het kader van dit onderzoek werden geraadpleegd, werden onder iedere categorie gemarkeerd in het blauw.

⁷ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, 1 Introduction*, 2018, Gent: Universiteitsbibliotheek.

⁸ Om verwarring in het verdere verloop van deze paper te vermijden dient erop geduid te worden dat deze nalatenschap tegenwoordig wordt beheerd door middel van een tweeledige constructie: de maatschap Estate Philippe Vandenberg en de Philippe Vandenberg Foundation vzw. Beide worden in deze paper benoemd. De maatschap verenigt de drie erfgenamen en herbergt het kapitaal waarmee de vzw wordt gefinancierd.

⁹ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction*.

¹⁰ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction*.

Voordat het archief in 2015 de UGent bereikte, zijn in het verleden – reeds tijdens het leven van Vandenberg – gedeelten van zijn oeuvre geïnventariseerd en gearchiveerd door diverse instanties en personen. Deze drie voorafgaande archieven zijn in het huidige archief opgenomen en in de taxonomie en inventarisatie geïntegreerd. De eerste archivering werd uitgevoerd door de galerie Richard Foncke, de moedergalerie van de kunstenaar, en liep parallel aan hun professionele samenwerking die van 1984 tot 2004 plaatsvond. Op verzoek van Vandenberg ontving hij in 2004 een kopie van het grootste gedeelte van dit archief. Dit archief omvatte onder meer informatie over solo- en groepstentoonstellingen, een inventarisatie van werken en bibliografieën. Het Foncke-archief is een groot onderdeel van de categorie ‘tentoonstellingen en publieke events’ van het huidige archief.¹¹

Omstreeks 2011 – in de periode na het overlijden van Philippe Vandenberg en voordat het archiveringsproces voor de overdraging aan de UGent aanvatte – vonden nog twee andere archiveringsprocessen plaats. Het eerste proces is het resultaat van een diepgaand onderzoek over Philippe Vandenberg door de Belgische filmmaker Neel Cockx ter voorbereiding van een geplande maar nooit gerealiseerde film over de kunstenaar. De records van Cockx vormen een uitgebreid (maar geen exhaustief) overzicht van documenten, met in hoofdzaak de geschriften van Vandenberg. Cockx digitaliseerde destijds tal van documenten die via de online databank van de UGent kunnen worden gedownload.¹²

Daarnaast werd in diezelfde periode op verzoek van de Estate Philippe Vandenberg door Magali Liedts een inventaris van de kunstwerken opgemaakt met het oog op het realiseren van een database. Hiervoor onderzocht Liedts alle beschikbare fotografische reproducties, waarna een gedeelte hiervan grondig werd samengevat, georganiseerd en geannoteerd. Deze inventaris wordt momenteel in het archief bewaard in het gedeelte met documenten met betrekking tot de estate.¹³

Het archiveringsproces van het huidige archief vatte aan in december 2015 en vond plaats in de laatste studio van Vandenberg aan de Vanderstichelenstraat te Brussel. Onder supervisie van prof. dr. Wouter Davidts en Hendrik Defoort, collectiebeheerder van de UGent, en in nauwe samenwerking met de estate, beschreef en verpakte Jesse van Winden, de archivist die door de bibliotheek was aangesteld, de documenten en objecten. In februari 2016 verhuisde de geïnventariseerde archiefstukken naar de bibliotheek van de UGent.¹⁴

Vandenberg liet ruim duizend schilderijen en tienduizend tekeningen achter. Deze werden echter niet ondergebracht in het archief van de UGent. Deze worden net zoals zijn persoonlijke collectie boeken, cd's en muziek in zijn voormalige studio bewaard en zijn in het beheer van de estate en de Philippe Vandenberg Foundation vzw (cf. infra).¹⁵

¹¹ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction.*

¹² *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction.*

¹³ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction.*

¹⁴ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction.*

¹⁵ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction.*

Het archief wordt tot op heden uitgebreid door toevoegingen van de estate, de Philippe Vandenberg Foundation vzw en derden. De toevoegingen van de estate en de foundation bestaan uit documenten over hun dagelijkse werking of documenten en objecten die door omstandigheden nog niet aan het archief zijn overgedragen.¹⁶ Bijkomend zijn er toevoegingen in de vorm van schenkingen van mensen die dicht bij Vandenberg stonden, waaronder zijn ex-vrouwen Mieja D'Hondt en Veronique D'Heygere. Omdat de toevoegingen voornamelijk uit documenten bestaan die Vandenberg gedurende zijn leven niet in zijn bezit had, worden deze in een apart onderdeel van het archief bewaard.¹⁷

2.2.2. Problematieken

Hoewel reeds een klein gedeelte van de documenten afkomstig uit het archief online kan worden geraadpleegd¹⁸ en hulpdocumenten (taxonomie en Excelsheets) voorhanden zijn om zich een weg te banen door het omvangrijke archief, is geconstateerd dat het archief niet erg gebruiksvriendelijk is. Mappen uit de online bibliotheekcatalogus opvragen kan niet zonder eerst de hulpdocumenten bestudeerd te hebben. Via de taxonomie kan men achterhalen welke categorie of subcategorie men wil raadplegen. Vervolgens is elke categorie van een Excelsheet voorzien, waarin alle mappen apart zijn ingevoerd en waarbij van de meeste mappen meer gedetailleerde informatie is opgenomen. Het is niet duidelijk wat het motief was voor het realiseren van deze Excelsheets, aangezien besloten is om aan bepaalde mappen wel extra nota's toe te voegen en aan andere niet.¹⁹ Om interessant materiaal in het archief op te zoeken kunnen de taxonomie en de Excelsheets het beste naast elkaar gebruikt worden.

Als men na het bestuderen van de hulpdocumenten besluit om een bepaalde map of meerdere mappen in te kijken en deze via de onlinecatalogus wil opvragen, kan men dat het beste doen via de zoekfunctie command-F (control-F).²⁰ De vele mapnummers zijn namelijk niet op numerieke wijze geordend en bijgevolg is er geen overzicht, waardoor men kan blijven zoeken en scrollen. Bepaalde mapnummers vormen een reeks en worden in de onlinecatalogus als volgt genoteerd: map 1084-1090. Het probleem dat hierbij optreedt, is dat als men bijvoorbeeld enkel map 1086 wil raadplegen na het bestuderen van de Excelsheet die documenten per map weergeeft, en dit via command-F opgeeft, dit nummer niet zal verschijnen. De enige oplossing hiervoor is de nummers boven en onder de betreffende map in te voeren en combinaties te blijven ingeven totdat de reeks is gevonden waarvan de gewenste map deel uitmaakt.

¹⁶ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction.*

¹⁷ *Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, I. Introduction.*

¹⁸ Een van de voorwaarden waarop de estate het archief aan de bibliotheek van de UGent schonk, was dat deze laatste het archief zou digitaliseren om toekomstig onderzoek te vergemakkelijken.

¹⁹ Ter illustratie werden enkele screenprints van de Excelsheet in de bijlagen opgenomen, zie bijlage II.

²⁰ Zie bijlage III.

Het archief is ongestructureerd en bepaalde ordeningen doen onlogisch aan. Het geheel geeft de indruk nogal snel tot stand te zijn gekomen. Wanneer men een bepaalde map opvraagt, zit deze in een doos met verschillende andere mappen. Opvallend is dat dit niet altijd mappen betreft met nummers die volgen op het betreffende opgevraagde mapnummer of mappen die afkomstig zijn uit dezelfde categorie. Een doos kan mappen bevatten afkomstig uit verschillende categorieën. Deze ordening werd als verwarrend en onoverzichtelijk ervaren. Het is niet duidelijk waarom het archief op deze manier is geordend. Het enige voordeel hiervan is dat men onverwachts interessant materiaal kan treffen.

Daarnaast kwam het meermaals voor dat verscheidene documenten in de verkeerde map zaten. Zo zat een afgedrukte e-mail die eigenlijk bij de correspondentie ondergebracht dient te worden, in een map met studiozichten. Wanneer audiovisueel materiaal (voornamelijk films en documentaires) opgevraagd werd, wist men vaak niet in welke vorm men dit kon bezorgen. Het materiaal dat via cd-roms beschikbaar was, is vaak niet meer leesbaar. Wanneer men naar de onlinecatalogus surft, is het niet duidelijk dat onder de knop 'view online' de hulpdocumenten en de reeds gedigitaliseerde stukken terug te vinden zijn. Een korte introductie waarin vermeld wordt wat online beschikbaar is, bovenaan de webpagina van het archief, zou bevorderlijk zijn.

Wel moet worden vermeld dat de werknemers van de leeszaal Bijzondere Collecties, alsook Hendrik Defoort, de collectiebeheerder, bijzonder behulpzaam zijn. Zij doen er alles aan om eenieder wegwijs te maken in het archief en geven waar nodig uitleg bij onduidelijkheden. Tijdens een van de vragenrondes over het gebruik van de Excelsheets in combinatie met de taxonomie werd ontdekt dat de laatste versie van de taxonomie nog niet online geplaatst was. Dit werd nadien zo snel mogelijk rechtgezet. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat wanneer in de context van dit onderzoek vragen over het archief gesteld werden, ook zij moesten nadenken over hoe de hulpdocumenten het beste gebruikt konden worden. Een vereenvoudiging van de hulpdocumenten of een handleiding voor het gebruik ervan bij de raadpleging van het archief, is wenselijk voor toekomstig onderzoek over Vandenberg. De Philippe Vandenberg Foundation vzw deelt deze mening en werkt tot op heden nauw samen met de Boekentoren om het archief in de toekomst beter en gebruiksvriendelijker te ontsluiten. Dit doen ze door middel van digitalisering van de documenten en het ontwikkelen van tags waarmee binnen het gedigitaliseerde materiaal kan worden gezocht.

2.2.3. Categorieën

Gezien de grootte van het archief en de beoogde omvang van deze bachelorproef was het onmogelijk alle mappen door te nemen. Aanvankelijk werd besloten om te focussen op de categorieën die materiaal over of met betrekking tot de werkplekken van Vandenberg zouden bevatten. Echter, door de onregelmatige structuur van het archief zijn vele andere documenten onbedoeld onder de aandacht gekomen. Verder onderzoek naar de figuur Vandenberg en het simultaan opvragen en bestuderen van materiaal leidde tevens tot de beslissing om ook andere categorieën te raadplegen.²¹

Hieronder worden de motieven om bepaalde (sub)categorieën te raadplegen besproken, alsook het gevonden materiaal afkomstig uit het archief dat voor dit onderzoek relevant is.

2.2.3.1. *Visueel materiaal*

De eerste mappen van het archief die werden geconsulteerd, waren de mappen uit de subcategorie 'studio-installatiezichten'. In deze mappen werden onder meer foto's van de twee ateliers aan de Hofstraat en de Stokerijstraat te Gent teruggevonden. Voor foto's van het laatste atelier van Vandenberg aan de Vanderstichelenstraat te Brussel diende voornamelijk digitaal beeldmateriaal geraadpleegd te worden. Deze digitale beelden, waartoe bestanden afkomstig van de harde schijf van de laatste computer van Vandenberg behoorden, werden door de Boekentoren via we-transfer bezorgd. De documenten afkomstig van de harde schijf bestaan onder meer uit een ongeordende mengeling van tentoonstellingszichten en foto's van zijn atelier aan de Stokerijstraat te Gent en zijn atelier in Brussel.

Naast bovengenoemde mappen werden de mappen met foto's ter voorbereiding van kunstwerken, beelden met betrekking tot fotografieprojecten van de kunstenaar en portretten van de kunstenaar geraadpleegd. Deze laatste mappen betroffen foto's van de kunstenaar in zijn atelier.

Tijdens een rondleiding in het atelier voor studenten schilderkunst van La Cambre tijdens de stage, vertelde Guillaume Vandenberghe dat zijn vader stevast drie schetsboeken met zich meenam als hij onderweg ging. Zijn vader was altijd aan het werk, ook tijdens zijn vele reizen of gedurende zijn opnames in de periodes waarin zijn fysieke en/of mentale gezondheid verzwakt was. Vandenberg produceerde niet alleen in zijn atelier, maar overal waar hij zich begaf.²² In de diverse bibliografieën die over Vandenberg geschreven zijn, worden zijn reizen stevast vermeld, wat het verhaal van Guillaume

²¹ Gelijktijdig met het raadplegen van het Philippe Vandenberg Archief vond een literatuuronderzoek en een stage bij de Philippe Vandenberg Foundation vzw plaats. Deze activiteiten beïnvloedden tevens de keuze om bepaalde stukken uit het archief in de context van dit onderzoek wel of niet te raadplegen. Beide zorgden er tevens voor dat reeds voor aanvang van de bezoeken aan het archief voor dit onderzoek bekend was dat Vandenberg tijdens zijn leven drie ateliers heeft betrokken. Twee daarvan waren in Gent gesitueerd, aan de Hofstraat en de Stokerijstraat, en één in Brussel, aan de Vanderstichelenstraat.

²² Guillaume Vandenberghe en Johannes Muselaers, rondleiding in het atelier in de Vanderstichelenstraat, Brussel, aan 3^{de} bachelorstudenten schilderkunst La Cambre, Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw, 6 februari 2019.

Vandenberghe bevestigt en het belang van de reizen voor het oeuvre van Vandenberg beklemtoont.²³ Dit vormde de aanleiding om ook de categorie met persoonlijke, familiale en sociale foto's, alsook de reisfoto's door te nemen.

Voor het overgrote deel van de geraadpleegde mappen met beelden was het onduidelijk wie de fotograaf was en wanneer de beelden gemaakt waren. In de mappen met portretten van de kunstenaar zaten veel beelden door elkaar. Vele mappen bevatten tevens dubbele beelden. Bijgevolg doet het gedeelte met foto's uit het archief eerder slordig en onoverzichtelijk aan. Dit geeft de indruk dat het archief snel tot stand is moeten komen, wat een eventuele verklaring zou zijn voor het gegeven dat bepaalde foto's ogenschijnlijk in de verkeerde categorie beland zijn. Zo is bijvoorbeeld in een van de mappen met reisfoto's een reeks beelden van Vandenberg in zijn atelier aan de Stokerijstraat te Gent gevonden.

Voor dit onderzoek is uit 28 mappen met visueel materiaal een selectie van 650 foto's (voornamelijk portretten van de kunstenaar in zijn atelier en beelden met betrekking tot een van zijn werkplekken, zoals studiozichten) gedigitaliseerd door het fotolaboratorium van de Boekentoren. Deze hogeresolutiescans zijn voor dit onderzoek aangevuld met beelden en documenten uit het archief, die eigenhandig zijn gedigitaliseerd en met beelden en documenten afkomstig van de harde schijf van de Philippe Vandenberg Foundation vzw. In het derde gedeelte van deze paper wordt teruggekomen op het visuele materiaal.

2.2.3.2. Audiovisuele bronnen

Zowel tijdens het leven van Vandenberg als na zijn overlijden zijn er films en documentaires over en met de kunstenaar verschenen. Het merendeel van dit audiovisuele materiaal bestaat uit beeldmateriaal dat de kunstenaar in zijn atelier toont. Het Philippe Vandenberg Archief bewaart zowel de integraal uitgegeven films als ruwe, ongemonteerde fragmenten van diezelfde films.²⁴ Daarnaast bevat het archief niet-uitgegeven beeldmateriaal. Alle bestanden kunnen opgevraagd worden via de onlinecatalogus, waarna de medewerkers van de leeszaal Bijzondere Collecties de bestanden op een harde schijf overzetten. Het ongemonteerde materiaal beslaat meer dan tien uur film. Vanwege de hoeveelheid materiaal zijn deze bestanden willekeurig doorgenomen om toch een beeld van de inhoud te kunnen vormen. Dit materiaal zal volgend jaar in de context van het onderzoek voor de masterthesis worden geraadpleegd. Voor dit onderzoek is het doornemen van het audiovisuele materiaal beperkt gebleven tot het bekijken van drie voltooide films en enkele fragmenten afkomstig van een niet-uitgegeven documentaire over Vandenberg. Hieronder volgt een beknopt overzicht van het geraadpleegde materiaal.

²³ Bex, et al., *Philippe Vandenberg, Oeuvre 1995-1999*, 207-213. ;

David Anfam, Philippe Vandenberg, en Ronny Delrue, *Philippe Vandenberg: Absence, etc.*, (New York: Hauser & Wirth Publishers), 201.

²⁴ Deze worden bewaard in digitale folders.

Les Frères Zarakoff, *La lettre au nègre*, 2003, (9.39 minuten)

La Lettre au nègre (*Letter to the nigger*) is gefilmd door filmmakers Guillaume Vandenberghe en Raphaël Kolacz (Les Frères Zarakoff) en vormt het eerste deel van een trilogie gewijd aan Philippe Vandenberg. In deze film worden beelden van Vandenberg in zijn studio afgewisseld met shots van weidse landschappen. De titel verwijst naar een gelijknamig essay van Vandenberg. Het geluid van de film bestaat uit de voorlezing van dit essay door de acteur Francois Beukelaers, die een vriend van de schilder was.²⁵

Julien Vandevelde, *Een schilder is als Oedipus onderweg*, 2005-2006, (49:48 minuten)

De documentaire *Een schilder is als Oedipus onderweg* door filmmaker Julien Vandevelde toont Vandenberg in de periode van 1999 tot 2004. Vandevelde legde de kunstenaar vast terwijl deze aan het werk was in zijn studio of in het hospitaal (gedurende zijn opname in 2001). In de film passeren fragmenten waarin de kunstenaar op zijn praktijk en het kunstenaarschap reflecteert.²⁶

Hans Theys, *Getuige ten laste*, 2008-2009, (37:23 minuten)

Getuige ten laste geeft een interview van kunstcriticus Hans Theys met Vandenberg weer in het atelier aan de Vanderstichelenstraat te Brussel. In de veertig minuten durende film is te zien hoe Theys zich met de camera een weg baant door het atelier van de kunstenaar. De camera legt tekeningen, schilderijen, boeken en objecten vast die in het atelier verspreid staan, terwijl Vandenberg over zijn praktijk vertelt.²⁷

²⁵ *La lettre au nègre*, 2003, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2007, Gent: Universiteitsbibliotheek. ; Folder "*Les Frères Zarakoff*", 2004, 2007, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6004, Gent: Universiteitsbibliotheek. ;

"Films with the artist" laatst geraadpleegd op 16 juli 2019, <https://philippevandenberg.be/about-the-artist/films/with-the-artist/>

²⁶ Julien, Vandevelde, *Een schilder is als Oedipus onderweg*, 2005-2006, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2010, Gent: Universiteitsbibliotheek. ; Folder "*Jules Vandevelde*", 1998-1999, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6003, Gent: Universiteitsbibliotheek. ;

"Films with the artist" laatst geraadpleegd op 16 juli 2019, <https://philippevandenberg.be/about-the-artist/films/with-the-artist/> ;

²⁷ Folder "*Hans Theys*", 2008, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6001, Gent: Universiteitsbibliotheek. ; "Films with the artist" laatst geraadpleegd op 16 juli 2019, <https://philippevandenberg.be/about-the-artist/films/with-the-artist/>

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999, lengte variërend

In het archief is een reeks van ongemonteerde korte filmfragmenten (van gemiddeld vijf à tien minuten) terug te vinden die Walter De Mulder filmde in de context van een weliswaar nooit uitgebrachte documentaire in de periode van 1998 tot 1999.²⁸ In twee fragmenten uit 1998 is Vandenberg aan het werk te zien in zijn atelier aan de Stokerijstraat te Gent.

In het eerste fragment is te zien dat de kunstenaar voor een wand met werken staat en enkele schilderijen met een stukje houtskool dateert om deze nadien met een spuitbus te fixeren. Vervolgens is te zien hoe Vandenberg een werk met witte verf overschildert.²⁹

In het tweede fragment is te zien dat de kunstenaar aan een schilderij werkt en zich hiervoor lijkt te beroepen op een tekening uit een schetsboek. De materialen (verf en houtskool) die Vandenberg voor dit specifieke schilderij gebruikt, zijn goed in het fragment te zien. Tot slot zien we hoe de schilder zijn werk stillegt om vanaf een afstandje in zijn atelier zijn uitgevoerde stappen te bestuderen.³⁰

Voor een selectie van enkele filmstills van deze fragmenten wordt naar pagina 12 van het platendeel verwezen.

2.2.3.3. *Biografisch materiaal*

Door dit onderzoek aan te vatten met beeldmateriaal waarop het atelier te bezichtigen is, werd al gauw inzicht verkregen in het type documenten en objecten waarmee Vandenberg zich in zijn studio omringde. Het bestuderen van deze studiozichten speelde een belangrijke rol in de keuze van de documenten uit het archief die tijdens het verdere verloop van dit onderzoek werden geraadpleegd. De documenten die op deze studiozichten te zien zijn, omvatten onder meer administratieve documenten (recettes en dergelijke), krantenknipsels, kattenbelletjes (notities met telefoonnummers), foto's (zowel door Vandenberg gemaakt als afkomstig uit boeken, kranten en tijdschriften), kunstboeken en postkaarten. Voor een voorbeeld van de bovengenoemde documenten wordt naar pagina 18 van het platendeel verwezen. Een gedeelte van deze documenten wordt in het archief bewaard en is opgevraagd. Een foto waarop een wandkalender in het atelier aan de Stokerijstraat te zien is, was de aanleiding om de mappen van de categorie met biografisch materiaal op te vragen waarin de agenda's en kalenders worden bewaard (fig. 2).

²⁸ Folder "Walter De Mulder", 1998-1999, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006, Gent: Universiteitsbibliotheek.

²⁹ Folder "Walter De Mulder"

³⁰ Folder "Walter De Mulder"

In het archief zijn acht wandkalenders terug te vinden die met uitzondering van het jaar 2001 de periode van 1996 tot 2005 beslaan.³¹ In dezelfde subcategorie zijn ook drie agenda's teruggevonden, twee van het jaar 2008 en één agenda van het laatste levensjaar van Vandenberg, 2009. Alle wandkalenders zijn voor toekomstig onderzoek gescand.³²

Hoewel niet voor alle jaren waarin Vandenberg werkzaam was, een wandkalender of agenda in het archief is teruggevonden, zijn het interessante documenten. Aan de hand van deze documenten kan namelijk worden nagegaan wat voor type afspraken Vandenberg had, met welke personen deze afspraken plaatsvonden en in welke periodes Vandenberg in het buitenland verbleef.

2.2.3.4. Referentiemateriaal

Vanuit dezelfde motivatie waarmee het biografisch materiaal is doorgenomen in de zoektocht naar kalenders, zijn de mappen uit de subcategorie 'persoonlijke bibliotheek en collectie van artefacten' opgevraagd. De mappen afkomstig uit deze subcategorie omvatten onder meer gescheurde pagina's uit boeken (zowel romans als kunstboeken), postkaarten, foto's van historische figuren (onder andere van Ruhollah Kohmeini en Moammar al-Qadhafi) en zijn kinderen, krantenknipsels (zowel volledige artikelen als krantenkoppen), doodsprenten van collega-kunstenaars (onder andere van Marc Maet en Jan Burssens) en flyers van tentoonstellingen in musea. Deze documenten lagen verspreid in het atelier van Vandenberg en dienden vaak ter inspiratie voor tekeningen en schilderijen. In sommige gevallen werd het materiaal in een collage of assemblage verwerkt (fig. 3.). In het verdere verloop van deze paper wordt met de term referentiemateriaal naar dit type documenten verwezen.

2.2.3.5. Diversen

Uit de categorie diversen werd onder meer de subcategorie over de studio doorgenomen. Deze categorie bevatte zowel een map met documenten over de studio aan de Stokerijstraat te Gent als een map over het atelier aan de Vanderstichelenstraat te Brussel. In deze subcategorie is geen map met documenten over het atelier aan de Hofstraat terug te vinden.

De map over het atelier aan de Stokerijstraat bevat onder meer de verkoopverbintenis en aankoopakte van het pand omstreeks 1987-1988, prijsoffertes voor elektriciteit en voor verbouwingsplannen voor onder andere werken aan het dak en het creëren van een woonruimte boven het atelier in de vorm van een loft aan het einde van de jaren negentig, een lening voor diezelfde werken, een aanvraagformulier en een informatiebrochure voor de tegemoetkoming in de lasten van een lening voor deze renovatiewerken en de feitelijke facturen van de uitgevoerde werken. Interessant zijn enkele grondplannen en bouwdoorsneden die in de context van deze werken zijn opgemaakt. Deze

³¹ Per toeval is tijdens de stage in het atelier aan de Vanderstichelenstraat te Brussel een negende wandkalender afkomstig uit 2004 ontdekt. Deze is eveneens gedigitaliseerd.

³² Ter illustratie werd een kalender mee opgenomen in de bijlagen. Een pdf die alle wandkalenders omvat, is terug te vinden op de USB-stick. Zie bijlage IV.

documenten tonen hoe het atelier op de benedenverdieping gesitueerd was en de loft rechtsboven op de eerste verdieping. Tevens is in deze map een reeks van foto's van de verbouwingen uit 1997 terug te vinden.

De map over het atelier aan de Vanderstichelenstraat bevat voornamelijk correspondentie met minister Benoît Cerexhe in verband met een premie die Vandenberg in 2007 voor het atelier aanvroeg.³³ Deze correspondentie bevat interessante informatie over wanneer en voor welke prijs Vandenberg het pand aan de Vanderstichelenstraat verwierf, de conditie waarin het pand bij aankoop verkeerde en de geplande en reeds uitgevoerde renovatiewerken.

De subcategorie 'assistenten' besloeg slechts een enkele dunne map. De documenten zijn voornamelijk afkomstig uit 2007 en bestaan uit een vacature voor assistent-medewerker van Philippe Vandenberg met functieomschrijving, vergaderingsverslagen en enkele documenten die het voorbereidende werk voor verschillende subsidiedossiers opsommen.

Het is interessant om te zien welk profiel Vandenberg voor zijn assistent opstelde (iemand die alle artistieke en minder artistieke activiteiten, zoals de logistieke en communicatieve zaken, kon coördineren en opvolgen) en wat voor verloning ertegenover stond. De documenten wijzen erop dat Vandenberg het aanwerven van een assistent, de professionele uitbouw van zijn website en de oprichting van een vzw, Studio Vandenberg, als tools zag om zijn oeuvre te verspreiden (in het bijzonder naar de Verenigde Staten) en zijn praktijken te professionaliseren. Zijn voornaamste doel was een nieuwe galerie vinden die hem kon vertegenwoordigen. Parallel aan deze activiteiten werd tevens nagedacht over een 'strategisch archiveringsplan'. Een professionele inventarisatie moest tevens bijdragen tot het versoepeld verspreiden van het oeuvre van Vandenberg in zowel binnen- als buitenland. In deze documenten was opgesomd wie voor het realiseren van deze taken werd overwogen of in aanmerking kwam. Uit deze documenten is niet op te maken wie de assistent was of wie deze documenten opstelde. Verder geven de documenten een goed overzicht van de tentoonstellingen waar Vandenberg zich op dat moment op voorbereidde.³⁴

³³ Benoît Cerexhe was in deze periode minister van Tewerkstelling, Economie, Wetenschappelijk Onderzoek, Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp in de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (*Atelier Vanderstichelenstraat*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1851, Gent: Universiteitsbibliotheek.).

³⁴ *Documenten met betrekking tot Assistenten*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1853, Gent: Universiteitsbibliotheek. Zie bijlage V.

Vanuit dezelfde optiek waarmee de categorie met persoonlijke, familiale en sociale foto's, alsook de reisfoto's werd doorgenomen – het gegeven dat Vandenberg overal werk produceerde –, werd besloten om de mappen uit de subcategorie 'medische documenten' door te nemen. Bovenaan de stapel doktersattesten en medische verslagen lag een handgeschreven briefje van Vandenberg met de volgende opsomming: "kamer alleen, tekenen & schrijven op kamer, GSM-gebruik en slaapmiddelen & valium".³⁵ Voorts bevond zich in deze map een nummer van het driemaandelijkse contact- en informatieblad *Kompas* van de ontwenningsskliniek de Pelgrim. In dit nummer uit 2003 zijn drie pagina's gewijd aan de uitgave van het kunstenaarsboek *Pelgrims Keel* dat Vandenberg eind 2001 maakte tijdens zijn eigen verblijf in de Pelgrim.³⁶ In de doos werd tevens mailcorrespondentie teruggevonden tussen Vandenberg en Rob Kregting uit mei 2005, waarin hij aanhaalt in therapie te zijn. De e-mail werpt licht op de beslissing van Vandenberg om van Gent naar Brussel te verhuizen.³⁷

De mappen met reisdocumenten werden vanuit hetzelfde perspectief als de medische documenten doorgenomen. Deze subcategorie leverde niet meteen relevante informatie op voor deze bachelorproef. Wel zou het interessant zijn in de context van verder onderzoek naar de reizen die Philippe Vandenberg ondernam – met het oog op het achterhalen van motieven en inspiratiebronnen die aan deze reizen ontleend zijn en door Vandenberg in zijn werken werden verwerkt –, om deze mappen opnieuw samen met de reisfoto's door te nemen.³⁸

2.2.3.6. Schenkingen

In de categorie met schenkingen brachten vooral de schenkingen van Mieja D'Hondt en Veronique D'Heygere interessante documenten voort. In de documenten die D'Heygere begin 2018 aan het archief schonk, zaten onder meer beeldmateriaal van de verhuizing van de Hofstraat naar de Stokerijstraat omstreeks 1988 en foto's van een receptie in het atelier aan de Stokerijstraat. In het gedeelte met de geschonken briefwisseling werden documenten met betrekking tot de jaarlange residentie van Vandenberg aan de Cité internationale des arts te Parijs teruggevonden.

³⁵ Zie bijlage VI.

(*Briefje uit medische documenten*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

³⁶ Zie bijlage VII.

(*Contact- en informatieblad Kompas*, 2003, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

³⁷ Zie bijlage VIII. De relatie tussen Rob Kregting en Vandenberg is vooralsnog onduidelijk.

(*Mailcorrespondentie tussen Vandenberg en Robert Kregting*, *Teken van leven*, 9 mei 2005, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

³⁸ Verschillende auteurs die het werk van Vandenberg bespraken, hebben aangehaald dat de reizen van Vandenberg invloed hebben gehad op zijn iconografie. Zie onder meer:

Davidts, *Absence, etc.*, 201. ;

Marek Wieczorek, "*Philippe Vandenberg: Oedipal resistance*", in *Kamikaze*, red. Brigitte Kölle en Felicity Lunn. (Veurne: Hannibal, 2018) 69-72.

Tussen de documenten die D'Hondt aan het archief schonk, wijst een reeks documenten erop dat het koppel omstreeks 1980 op zoek was naar een woning met een atelier in het buitenland. Een andere map wijst erop dat Vandenberg en D'Hondt in de periode die daarop volgde, op zoek waren naar een atelier in het Gentse en omstreken. In een andere map werd het huisreglement van de Cité internationale des arts te Parijs teruggevonden.

2.2.3.7. *'Correspondentie' en 'publicaties en geschriften van de kunstenaar'*

Aanvankelijk was het de bedoeling om ook in de categorieën met 'correspondentie' en 'publicaties en geschriften van de kunstenaar' op zoek te gaan naar sporen van de werkplekken van Vandenberg. Vanwege de beperkte omvang van deze bachelorproef, de hoeveelheid documenten waaruit deze categorieën bestaan en het gegeven dat de andere categorieën reeds veel materiaal met betrekking tot de studio hadden opgeleverd, werd hiervan afgeweken. Tijdens het archiveringsproces van Neel Cockx werd een gedeelte van de correspondentie gedigitaliseerd en geïnventariseerd. Deze gedigitaliseerde bestanden werden willekeurig doorgenomen om toch een indruk te krijgen van wat deze categorie allemaal omvat.

Onverwachts werd soms interessante correspondentie teruggevonden in de reeds besproken categorieën. Bijvoorbeeld de mailcorrespondentie tussen Vandenberg en Rob Kregting die teruggevonden werd in de subcategorie 'medische documenten'.

Voordat Vandenberg zijn studie schilderkunst aanvatte, volgde hij literatuur en kunstgeschiedenis aan de faculteit Letteren en Wijsbegeerte van de UGent. Literatuur bleef Vandenberg levenslang boeien en schrijven over schilderkunst en het kunstenaarschap was voor de kunstenaar even belangrijk als het schilderen zelf.³⁹ Gezien de prominente rol van tekst en woord binnen het oeuvre van Vandenberg zullen volgend jaar, wanneer deze bachelorproef tot thesis wordt uitgewerkt, onderdelen uit beide categorieën systematisch worden doorgenomen.

³⁹ Davidts, *Absence, etc.*, 201. ;

Brigitte Kölle en Felicity Lunn, reds. *Kamikaze* (Veurne: Hannibal, 2018), 180 ; 185.

2.3. Interview met Mieja D'Hondt

Aan het begin van dit onderzoek is op basis van de bibliografieën afkomstig uit enkele catalogi over Vandenberg een tijdlijn opgesteld met de focus op de plaatsen waar Vandenberg verbleef. Hoewel deze tijdlijn als ruggensteun fungeerde voor de zoektocht naar documenten voor dit onderzoek, waren vanaf het begin enkele zaken onduidelijk qua timing. Hoewel allerlei vragen vanzelf werden opgelost naarmate het onderzoek vorderde, waren er enkele onduidelijkheden. Mieja D'Hondt was bereidwillig om af te spreken om bovengenoemde tijdlijn en vragen hierover door te lopen. Daarnaast was er tijd om documenten uit het archief toe te lichten en de foto's die door de Boekentoren gedigitaliseerd waren, door te nemen en waar nodig te identificeren. Ter voorbereiding werden de twee interviews met D'Hondt uit het Oral History Project (cf. infra) van de foundation bekeken. Het gesprek vond plaats op 18 juli 2019 in de tuin van de woning van D'Hondt aan de Blekersdijk 25 te Gent. Het interview nam een tweetal uren in beslag en heeft tal van zaken verduidelijkt. D'Hondt wees er onder meer op dat een serie foto's waarop Vandenberg met zijn zoon Mo Vandenberghe te zien is tijdens het slachten van geiten – en die in het archief in de categorie 'studio-installatiezichten' werd teruggevonden –, wat bijgevolg doet vermoeden dat Vandenberg bloed verzamelde voor zijn werken⁴⁰, dateert van voor de periode waarin Vandenberg bloed als materie gebruikte in zijn oeuvre.⁴¹

⁴⁰ Omstreeks 1995 begon Vandenberg zijn eigen bloed te gebruiken voor het maken van tekeningen. Later zou hij op aanraden van zijn dokter hiervoor dierlijk bloed gebruiken. (Kölle en Lunn, *Kamikaze*, 186.)

⁴¹ Mieja D'Hondt (voormalige partner Vandenberg), interview door Eléa De Winter (student Universiteit Gent), 18 juli 2019.

2.4. Stage Philippe Vandenberg Foundation vzw

Parallel aan dit onderzoek vond een stage bij de Philippe Vandenberg Foundation vzw plaats. De foundation ondersteunt de kritische en historische waardering van het werk van Vandenberg en opereert op zowel nationaal als internationaal niveau. Haar drie hoofddoelstellingen zijn: behoud en beheer van het atelier en de nalatenschap van de kunstenaar, het stimuleren van (wetenschappelijk) onderzoek naar zijn oeuvre en de ontsluiting van het werk via tentoonstellingen in dialoog met kunstenaars, onderzoekers, curators en het publiek. De uitvalsbasis van de foundation is de studio waarin Vandenberg tot zijn overlijden actief was. Deze bevindt zich aan de Vanderstichelenstraat 68A te Molenbeek, Brussel.

De combinatie van deze onderzoeksstage en de bachelorproef bood de gelegenheid om op twee niveaus met het oeuvre van Vandenberg bezig te zijn en was een absolute meerwaarde voor dit onderzoek. De stage stelde me in staat om tijd te spenderen in een van de effectieve werkplekken van Vandenberg. Tevens is in functie van het takenpakket van de stage een groot aantal werken van zijn oeuvre voorbijgekomen. De foundation is in de eerste plaats de bewaarplaats voor alle schilderijen en tekeningen van Vandenberg en bijgevolg de plek bij uitstek om kennis te maken met het werk van de kunstenaar. Bovenstaande heeft niet alleen geleid tot een beter begrip van de verscheidenheid binnen het oeuvre van Vandenberg en de omvang ervan, maar ook tot een betere conceptie van een van de werkplekken en de modus operandi van de kunstenaar.

Tijdens de stage – en tot op heden – was er volledige toegang tot het online databankprogramma ArtDimensions (waarin ieder werk dat Vandenberg ooit produceerde, met een eigen record geregistreerd is) en de harde schijf van de foundation. Dit stelde mij in staat om kunstwerken eigenhandig op te zoeken en gebruik te maken van het fotoarchief van de foundation. Tevens kon in situ bestudeerd worden op welke manier het referentiemateriaal dat in de studiozichten steeds naar voren kwam, in het atelier verspreid lag. Wel moet worden opgemerkt dat, hoewel de foundation een gedeelte van het atelier ongemoeid heeft gelaten om bezoekers van de studio en onderzoekers een unieke inkijk te bieden in de oorspronkelijke werkplaats en modus operandi van Vandenberg, het in feite een geconstrueerde ‘authentieke’ werkplek betreft. Immers, in de periode tussen het overlijden van Vandenberg en de overdracht van het archief aan de Boekentoren, kende de studio een reeks transformaties om het atelier en de nalatenschap om te vormen tot een werkbaar platform waarmee zowel de estate als onderzoekers, curators en anderen aan de slag konden. Dit werpt de vraag op in hoeverre de studio aan de Vanderstichelenstraat nog kan worden gezien als een authentieke en oorspronkelijke werkplek van Vandenberg. Op deze vraagstelling kan worden ingegaan tijdens het onderzoek voor de masterthesis. De bovengenoemde transformaties zijn gedeeltelijk vastgelegd op foto⁴², wat een interessant tijdsdocument heeft opgeleverd dat een inkijk geeft in de overgangsfase van atelier naar werkbaar platform. In het platendeel zijn zowel een selectie van foto's die dateren van vlak na het overlijden van Vandenberg, als een serie beelden van het atelier uit 2018 opgenomen om deze transformatie te illustreren.⁴³

⁴² Het is vooralsnog onduidelijk in welke mate dit proces intentioneel is vastgelegd.

⁴³ Zie platendeel ‘Installatiezichten studio Vanderstichelenstraat, Brussel, juli 2009’ pagina 20 en ‘Installatiezichten studio Vanderstichelenstraat, Brussel, 2018’ pagina 21.

Johannes Muselaers, de studioassistent en wetenschappelijk medewerker van de foundation, verleende toegang tot de bestanden van de oral history. Het Oral History Project bestaat uit een reeks gefilmde interviews uit 2017-2018 – goed voor ongeveer veertig uur film – met collega-kunstenaars, vrienden, familie en verzamelaars van de kunstenaar Vandenberg. Door de mondelinge overlevering vast te leggen tracht de foundation vanuit nog onbekende perspectieven het oeuvre, de werkmethode, de artistieke filosofie en de persoonlijkheid van Vandenberg te belichten. Deze intieme getuigenissen zijn een aanvulling op de fysieke documenten die in het archief te raadplegen zijn. Tegelijkertijd behoedt het project ervoor dat deze mondelinge overlevering in de plooiën van de geschiedenis verdwijnt. Om onderzoekers en bewonderaars meer inzicht te geven in de figuur Vandenberg en de context waarin hij actief was, worden deze interviews en de transcripties op termijn opgenomen in de archieven van de UGent en gedeeltelijk gepubliceerd op de website van de foundation.⁴⁴ Van de oral history waren de interviews met Mieja D'Hondt en Veronique D'Heygere relevant voor deze bachelorproef.

Het bijwonen van rondleidingen in de studio – de foundation biedt rondleidingen en bezoeken in de studio aan voor onder meer wetenschappers, academici, curators en scholieren van universiteiten en kunstschole – was interessant omdat onder andere de gelegenheid werd geboden om schetsboeken van Vandenberg te bekijken. Tijdens het bezoek van Barry Rosen⁴⁵ aan de foundation werd een schetsboek uit 2008 bovengehaald. Dit boek bevat een serie tekeningen met in de hoofdrol ganzen die worden afgeslacht. Guillaume Vandenberghe vertelde dat de aanleiding voor deze tekeningen het geluid was van een gans die achter het atelier (Vanderstichelenstraat, Brussel) werd afgeslacht (fig. 4,5.).⁴⁶ Zowel deze serie tekeningen met ganzen als de titels van werken, zoals *The Molenbeek drawings* en *De Madonna van Molenbeek* (fig. 6.), die slaan op de buurt waarin het Brusselse atelier zich bevond, lijken erop te wijzen dat zowel gebeurtenissen uit de omgeving van Vandenberg, alsook waar zijn atelier gistueerd was, tevens als inspiratiebron diende.

Als onderdeel van het takenpakket werden documenten en objecten gearhiveerd die op termijn aan het archief worden overgedragen. Tussen dit materiaal werd een wandkalender teruggevonden afkomstig uit 2004. Deze werd eveneens gedigitaliseerd.

⁴⁴ “Research, Oral History”, laatst geraadpleegd op 22 mei, <https://philippevandenberg.be/research/oral-history/>

⁴⁵ Barry Rosen is een Amerikaanse adviseur voor kunstenaars en kunstenaars' estates. Rosen bezocht de foundation voor de voorbereiding van een solotentoonstelling van werken op papier in het voorjaar van 2020 in de BOZAR, Paleis voor Schone Kunsten te Brussel.

⁴⁶ Guillaume Vandenberghe, rondleiding in het atelier in de Vanderstichelenstraat, Brussel, aan Barry Rosen, Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw, 6 maart 2019.

2.5. Theoretisch kader omtrent Philippe Vandenberg

Naast de stage bij de Philippe Vandenberg Foundation droegen tal van andere bronnen bij aan een theoretische omkadering van het oeuvre van Vandenberg. Het belangrijkste waren de catalogi, *Philippe Vandenberg: Oeuvre 1995-1999* (1999) en *Philippe Vandenberg: Kamikaze* (2018), alsook de monografie *Philippe Vandenberg: Absence, etc.* (2017). De bibliografieën van deze boeken vormden de basis voor de tijdlijn die als ruggensteun fungeerde voor de zoektocht naar documenten aan het begin van dit onderzoek. Voorts werden de publicaties over Vandenberg en publicaties door de kunstenaar zelf gerealiseerd, doorgenomen. Dit literatuuronderzoek heeft in deze paper slechts beperkt zijn weerslag, maar zal volgend jaar voor de masterthesis van pas komen en worden uitgewerkt.

Tijdens dit onderzoek vond in de Hamburger Kunsthalle in Duitsland de tot op heden meest uitgebreide retrospectieve tentoonstelling over Vandenberg plaats. *Kamikaze* (bovengenoemde catalogus vergezelde de tentoonstelling) liep van november 2018 tot februari 2019. De tentoonstelling werd eind december 2018 in het kader van dit onderzoek bezocht om te ervaren hoe de nalatenschap van Vandenberg in de context van een tentoonstelling tot zijn recht kan komen.

2.6. Theoretisch kader omtrent kunstenaarsateliers

In overleg met de promotor van deze paper is besloten om de theoretische omkadering pas in de masterproef uit te werken. Desalniettemin is het afgelopen jaar literatuur omtrent kunstenaarsateliers doorgenomen – van het prille ontstaan van de studiovorm, de ateliers uit de Renaissance en de Romantiek en de deconstructie van de studio in de twintigste eeuw tot de overgang van de moderne naar de postmoderne studio. Hoewel in deze paper zelden wordt verwezen naar of geciteerd uit de geraadpleegde literatuur, was deze van belang voor dit onderzoek. Deze literatuur zorgde voor bewustwording van zowel de uiteenlopende verschijningsvormen als de verschillende functies van kunstenaarsateliers. Daarnaast bood deze inzicht in de uiteenlopende manieren waarop het verzamelde bronnenmateriaal kan worden bestudeerd en verwerkt. Bij aanvang van het toekomstige thesisonderzoek worden deze teksten opnieuw ter hand genomen. Hieronder volgt een beknopt overzicht van enkele geraadpleegde werken en hun meerwaarde.

Aangezien omgaan met visueel materiaal van cruciaal belang was voor deze bachelorproef, waren enkele werken alleen al omwille van het bijbehorende beeldmateriaal interessant. De werken in kwestie zijn *Close encounters: The sculptor's studio in the age of the camera* (2001), catalogus van de gelijknamige tentoonstelling in het Henry Moore institute, de fotoboeken van Alexander Liberman, *The artist in his studio* (1960), Ugo Mulas, *New York: The new art scene* (1967), en Brassai, *The artists of my life* (1982), en het boek *Artists in their studios* dat afbeeldingen afkomstig uit Smithsonian's archief voor Amerikaanse kunst bundelde.

De boeken *Anselm Kiefer: Studios* (2013) van Danièle Cohn en *Francis Bacon's studio* (2005) van Margarita Cappock gaven, doordat ze beide een specifieke casus behandelen, inzicht in de uiteenlopende mogelijkheden voor het omgegaan met de studio als nalatenschap. Deze laatste bood tevens inspiratie voor de onderverdelingen van het gevonden bronnenmateriaal, die de basis vormen voor het derde gedeelte van deze paper.

Michael Coles en Mary Pardo's *Inventions of the studio, Renaissance to Romanticism* (2005) bood inzicht in de ontstaansgeschiedenis van de studio en de problematiek rondom de betekenis van deze term. *Machine in the studio: Constructing the postwar American artist* (1996) van Caroline A. Jones verduidelijkte de oorsprong en de context van verschillende betekenislagen die in de loop der jaren aan de kunstenaar in zijn studio werden toegekend. Dit werk gaf tevens inzicht in de aanval op en deconstructie van de studio in de tweede helft van de twintigste eeuw.

Een meer architecturale en iconografische omkadering van de studiovorm werd teruggevonden in het doctoraat *Het 19^{de}-eeuwse kunstenaarsatelier in Brussel* van prof. dr. Linda Van Santvoort.

Het doctoraat *De monografische factor: Theoretische en architecturale aspecten van kunstenaarsmusea* van Maarten Liefoghe zorgde voor bewustwording van de problematiek rondom kunstenaarsmonografieën, onder meer in de vorm van kunstenaarsmusea die kunstenaars veelal als mythologische helden opvoeren en het gegeven dat ondanks gecanoniseerde pogingen om de kunstenaars van de mythe te ontdoen, de kunstenaarsmythe tot op heden doorwerkt.

Hoewel Vandenberg op een andere manier met fotografische beelden en referentiemateriaal omsprong dan Gerhard Richter, boden diens *Atlas* en in het bijzonder het boek *Gerhard Richter: Atlas: The reader* (2003) uitgegeven door de Whitechapel Gallery, een interessant inzicht in de manier waarop kunstenaars via dit materiaal de dialoog tussen hun praktijk, fotografie en de media verkennen.

Het boek *What do pictures want* (2005) van W.J.T. Mitchell verruimde zowel de kijk op het visuele referentiemateriaal dat in de studio van Vandenberg zo prominent aanwezig was, als de manier waarop deze volgend jaar iconografisch kan worden gekaderd, bestudeerd en geïnterpreteerd.

3. De werkplekken van Philippe Vandenberg

3.1. Algemeen

Op basis van het gevonden materiaal dat in het eerste gedeelte van deze paper is besproken, kan een feitelijke schets worden gegeven van de verschillende ateliers die Vandenberg gedurende zijn leven betrok. Indien beschikbaar is per werkplek beeldmateriaal opgenomen in het platendeel.⁴⁷

3.2. Academie, Gent en samenwoonst met D'Heygere

De eerste atelierruimte die Vandenberg tot zijn beschikking had, was zijn atelierruimte tijdens zijn studie schilderkunst aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent in de periode van 1972 tot 1976.⁴⁸ In het Oral History Project vertelt Mieja D'Hondt, die in dezelfde periode waarin Vandenberg studeerde een atelier in diezelfde academie gebruikte, dat ze hem daar niet veel zag.⁴⁹ Vandenberg, die in deze periode met Veronique D'Heygere trouwde (1976), werkte voornamelijk vanuit de woningen waarin het koppel verbleef.⁵⁰ Ook na het afronden van zijn studie in 1976 werkte Vandenberg vanuit deze woningen. Ze woonden samen in Astene, in 1976, in Huise, in 1977, en in St-Denijs-Westrem, tussen 1977 en 1978.⁵¹

Er zijn vooralsnog geen foto's teruggevonden waarop Vandenberg aan het werk te zien is in de academie of in een van de huizen waar hij met D'Heygere verbleef. Wel is dit de periode waarin Vandenberg zich op fotografie beroept ter voorbereiding van zijn schilderijen. Hiervoor fotografeerde hij uitvoerig zowel personen uit zijn nabije omgeving als zichzelf en zijn omgeving. Deze voorbereidende foto's zijn wel terug te vinden in het archief in de subcategorie 'Portretten, studies en voorbereidende foto's voor kunstwerken, portretten, en andere fotografieprojecten'.⁵²

⁴⁷ Zie platendeel vanaf pagina 74.

⁴⁸ Bex et al., *Philippe Vandenberg, Oeuvre 1995-1999*, 207. ; Kölle en Lunn, *Kamikaze*, 186.

⁴⁹ D'Hondt - Oral History Project interview.

⁵⁰ Kölle en Lunn, *Kamikaze*, 180. ; Veronique D'Heygere – Oral History Project, interview door Johannes Muselaers, film en bandopname, 24 november 2017 (Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw).

⁵¹ Kölle en Lunn, *Kamikaze*, 180. ; D'Heygere - Oral History Project interview.

⁵² Ter illustratie werd een selectie hiervan opgenomen in het platendeel, zie platendeel pagina 22. (*Portretten, studies en voorbereidende foto's voor kunstwerken, portretten, en andere fotografieprojecten*. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1928-1934 ; 1941, Gent; Universiteitsbibliotheek.)

3.3. Blekersdijk, Gent

Rond 1978 trok Vandenberg in bij Mieja D'Hondt, met wie hij op dat moment een relatie begon, aan de Blekersdijk 25 te Gent. Het is onduidelijk wanneer de relatie met D'Heygere precies werd stopgezet. Zowel in het interview als tijdens de oral history vertelde D'Hondt dat Vandenberg opeens haar voormalige woonkamer als atelier had ingepalmd.⁵³ Tot ongeveer 1980 produceerde Vandenberg werken in het pand van D'Hondt. Er werden geen beelden teruggevonden van Vandenberg aan het werk in de Blekersdijk.

3.4. Cité Internationale des Arts, Parijs

In 1981 resideerde Vandenberg ten gevolge van de Prix Jeune Peinture Belge een jaar in de Cité internationale des arts te Parijs.⁵⁴ D'Hondt vergezelde Vandenberg in Parijs.⁵⁵ De documenten hierover die in het archief werden gevonden, tonen aan dat deze residentie begin september 1981 aanvatte.⁵⁶ Door een miskraam van D'Hondt besloot Vandenberg reeds in februari 1982 terug te keren naar Gent. Wat volgde is een periode waarin Vandenberg tussen Parijs en Gent pendelde. D'Hondt had namelijk voor haar eigen praktijk een atelier buiten de cité gehuurd (het atelier in de cité was te klein voor de combinatie van Vandenbergs schilderspraktijk en D'Hondts beeldhouwpraktijk) en was ondanks de omstandigheden niet van plan dit vroegtijdig op te zeggen.⁵⁷ Er zijn tot nu toe geen foto's van het verblijf in de cité teruggevonden.

3.5. Hofstraat, Gent

Het is onduidelijk wanneer Vandenberg het atelier aan de Hofstraat te Gent begon te huren. Volgens de bibliografie in *Philippe Vandenberg: Oeuvre 1995-1999* betrok Vandenberg het atelier omstreeks 1982.⁵⁸ D'Hondt meende zich te herinneren dat Vandenberg reeds voor zijn residentie in Parijs omstreeks 1981 het atelier tot zijn beschikking had.⁵⁹ Er zijn vooralsnog geen documenten teruggevonden die hierin duidelijkheid scheppen. Ook het exacte huisnummer is tot nu toe onbekend. Portretfoto's van Vandenberg in het atelier aan de Hofstraat die gedateerd zijn rond 1981 à 1982, doen vermoeden dat Vandenberg daar vanaf 1981 verbleef.⁶⁰ D'Hondt vertelde dat in de periode dat Vandenbergs atelier zich aan de Hofstraat bevond, zij af en toe van atelier verruilden. D'Hondt verbleef dan in het atelier aan de Hofstraat en Vandenberg in het atelier van D'Hondt in de Ham te Gent.⁶¹

⁵³ D'Hondt interview. ; D'Hondt, Oral History interview.

⁵⁴ Kölle en Lunn, *Kamikaze*, 180.

⁵⁵ D'Hondt interview.

⁵⁶ Zie bijlage IX en X.

(*Schenking D'Hondt*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2125, Gent: Universiteitsbibliotheek. ; *Schenking D'Heygere*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2129, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

⁵⁷ D'Hondt interview.

⁵⁸ Bex, et al., *Philippe Vandenberg, Oeuvre 1995-1999*, 209.

⁵⁹ D'Hondt interview. ; D'Hondt, Oral History interview.

⁶⁰ Zie portretten in het platendeel pagina 32 en 35.

⁶¹ D'Hondt interview.

Omstreeks 1980 waren D'Hondt en Vandenberg op zoek naar een buitenverblijf met atelier. Een map in het archief met enkele brieven aan en van immobiliënkantoren toont dat D'Hondt en Vandenberg op zoek waren naar een terrein met residentie in het zuiden van Frankrijk.⁶² Tijdens het interview vertelde D'Hondt dat dit plan niet was doorgegaan omdat ze met hun beperkte budget slechts een ruïne konden kopen met nog voor jaren opknapwerk. D'Hondt zag een renovatie in combinatie met de zorg voor kleine kinderen niet zitten – D'Hondt was in deze periode zopas moeder geworden en ontfermde zich tevens over de kinderen van Vandenberg uit zijn huwelijk met D'Heygere.⁶³

Rond 1985 verschoof Vandenberg zijn zoektocht naar een atelier en een woning van Frankrijk naar Gent en de landelijke omstreken (in een straal van 30 km rondom Gent). In het archief is deze zoektocht te traceren via aanschrijvingen van notarissen omstreeks 1987 en tal van briefjes waarop straatnamen waar zich mogelijk ateliers bevonden, waren genoteerd.⁶⁴ Begin januari 1988 kocht Vandenberg het atelier aan de Stokerijstraat met de huisnummers 22-26, te Gent.⁶⁵

3.6. Stokerijstraat, Gent

Toen zijn relatie met D'Hondt omstreeks 1995/1996 op de klippen liep, ging Vandenberg in zijn atelier wonen.⁶⁶ Omstreeks augustus/september 1997 begonnen de werken voor de realisatie van een loft boven het atelier. Deze werken werden door middel van fotografie gedocumenteerd. De bouwplannen die in de context van deze renovatiewerken werden gemaakt, zorgen naast de studiozichten en foto's van de werken ervoor dat een duidelijk beeld kan worden gevormd van de indeling van het atelier en de woning van Vandenberg aan de Stokerijstraat.⁶⁷

Rond 2005 verhuisde Vandenberg in navolging van zijn kinderen naar een appartement in Brussel.⁶⁸ In een e-mail van 26 maart 2006 aan Lieve Laporte, de partner van zijn voormalige galerist Richard Foncke in Gent, laat Vandenberg weten die ochtend een atelier te hebben gekocht.⁶⁹

⁶² Zie bijlage XI.

(*Zoektocht naar buitenverblijf en atelier*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2124, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

⁶³ D'Hondt interview.

⁶⁴ Zie bijlage XII.

(*Schenking D'Hondt*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2126, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

⁶⁵ Kölle en Lunn, *Kamikaze*, 182.

⁶⁶ Bex et al., *Philippe Vandenberg, Oeuvre 1995-1999*, 212.

⁶⁷ Zie bijlage XIII.

(*Stokerijstraat*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1849, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

⁶⁸ Kamikaze, 190.

⁶⁹ Zie bijlage XIV.

(*E-mail van Vandenberg aan Lieve Laporte, 29 maart 2006*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1913, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

3.7. Vanderstichelenstraat, Brussel

Het atelier in Brussel betreft een voormalige autogarage aan de Vanderstichelenstraat 68A te Molenbeek. De correspondentie in de map over de Vanderstichelenstraat vertelt hoe Vandenberg een maand na de aankoop van het pand in Molenbeek (juli 2006) een subsidiedossier voor een premie inzake aankoop en renovatie van het atelier voorbereidde. Echter, eind september van datzelfde jaar werd Vandenberg getroffen door ziekte, gevolgd door een langdurige revalidatie, waardoor hij genoodzaakt was het dossier tijdelijk te staken. Vandenberg vertelde dat zodra hij in staat was om zijn zaken weer waar te nemen, hij het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest contacteerde om nieuws aan te vragen betreffende zijn dossier. Tot zijn grote consternatie werd Vandenberg gewezen op het feit dat ondanks de perfectie van zijn dossier het niet meer ontvankelijk was. De uiterste indiendatum van het dossier bleek immers drie maanden na de aankoopdatum van het pand te liggen, dus het moment waarop de ziekte hem trof.⁷⁰ In de brief werd aan minister Benoît Cerexhe gevraagd of het subsidiedossier dat Vandenberg door overmacht getroffen⁷¹ te laat indiende, in aanmerking kon komen voor een herziening. Op het moment van schrijven was Vandenberg nog herstellende van de ziekte.⁷² In een brief van 7 juni 2007 vroeg Cerexhe Vandenberg het dossier opnieuw in te sturen, opdat een onderzoek kon uitwijzen of een nieuwe analyse van het project mogelijk was. Na overleg met de bevoegde diensten stelde Cerexhe Vandenberg eind augustus ervan op de hoogte dat de indieningsdatum van het dossier onmogelijk kon worden omzeild en dat het dossier niet meer in aanmerking zou komen voor de premie.⁷³ Vandaag de dag is het atelier de uitvalsbasis voor de Philippe Vandenberg Foundation vzw.

3.8. Overige werkplekken

Zoals reeds in het eerste gedeelte van deze paper is aangehaald, werkte Vandenberg altijd en overal. In diverse bronnen is informatie gevonden die dit bekrachtigt, waaronder de geraadpleegde catalogi en het interview met Mieja D'Hondt. In de documentaire van Julien Vandeveldde is Vandenberg tekenend te zien tijdens een ziekenhuisopname (fig.7, 8.).⁷⁴ Het briefje en de catalogus uit de Pelgrim, die tussen de medische documenten gevonden werden en reeds in het vorige hoofdstuk besproken zijn, doen vermoeden dat tekenen en schrijven voor Vandenberg een houvast vormden tijdens periodes van verminderde gezondheid.⁷⁵

⁷⁰ Zie bijlage XV.

(*Correspondentie tussen Philippe Vandenberg en Benoît Cerexhe, april-augustus 2007*, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1851, Gent: Universiteitsbibliotheek.)

⁷¹ Door de ziekte was Vandenberg niet in staat deze restrictie op tijd te realiseren; bovendien heeft de ambtenaar die hem begeleidde bij de samenstelling van het dossier, hem niet op deze deadline attent gemaakt. (*Correspondentie tussen Vandenberg en Cerexhe*).

⁷² *Correspondentie tussen Vandenberg en Cerexhe*.

⁷³ *Correspondentie tussen Vandenberg en Cerexhe*.

⁷⁴ Kölle en Lunn, *Kamikaze*, 188. ; Vandeveldde, *Een schilder is als Oedipus onderweg*.

⁷⁵ *Briefje uit medische documenten*. ; *Contact- en informatieblad Kompas*, 2003.

De meeste schetsboeken die in het atelier worden bewaard, zijn door Vandenberg op hun omslag voorzien van een data en titel. Wanneer Vandenberg een schetsboek op een welbepaalde locatie realiseerde of tijdens een van zijn vele reizen of verblijven in het buitenland, werd dat eveneens op de cover genoteerd (fig.9, 10.). In de mappen met reisfoto's uit het archief zijn beelden teruggevonden waarin Vandenberg tekenend in schetsboeken te zien is. Daarnaast zijn beelden teruggevonden waarop Vandenberg aan het werk te zien is in functie van een publicatie in de ateliers van drukkers. Een selectie van beelden van Vandenberg aan het werk buiten zijn atelier is samengebracht in het platendeel, pagina 30.

4. Analyse bronnen

4.1. Algemeen

Door het samenvoegen van materiaal afkomstig uit diverse bronnen en de diverse inventarisatiemethoden per bron besloeg het grootste gedeelte van dit onderzoek het vergelijken, ordenen en dateren van het gevonden materiaal. De analyse van dit materiaal is in samenspraak met de promotor van dit onderzoek doorgeschoven naar volgend jaar. Het merendeel van de documenten en in het bijzonder het visuele materiaal zat door elkaar en was ongedateerd. Om dit materiaal volgend jaar te kunnen analyseren en af te toetsen aan een theoretische omkadering was het noodzakelijk deze documenten vooreerst te ordenen.

Toen het materiaal geordend was, zijn nieuwe onderverdelingen bij elkaar geplaatst met documenten en beeldmateriaal afkomstig uit verschillende mappen en subcategorieën. Deze onderverdelingen (voornamelijk in de vorm van contactvellen) zijn in een platendeel gebundeld. Deze onderverdelingen werpen licht op de verschillende invalshoeken van waaruit – aan de hand van het gevonden materiaal – de werkplekken van Vandenberg, de modus operandi en het oeuvre van de kunstenaar kunnen worden benaderd.

Bepaalde onderverdelingen zoals ‘studiozichten Hofstraat’ en ‘referentiemateriaal in het atelier’ zijn tot stand gekomen ter ondersteuning van de hoofdstukken van het eerste en tweede gedeelte van deze paper. Deze onderverdelingen fungeren dus eerder als figuren ter verduidelijking van de tekst en kunnen gezien worden als een verlengde van de bijlagen.

Andere onderverdelingen zoals ‘materialen’ en ‘leed/geweld’ ontwikkelden zich meer vanuit een observerende, associatieve en intuïtieve omgang met het gevonden beeldende materiaal. Het is de bedoeling om volgend jaar zowel dieper in te gaan op deze onderverdelingen als deze uit te breiden, te verscherpen, te analyseren en af te toetsen aan een theoretisch kader.

Deze onderverdelingen kunnen dus worden gezien als *work in progress*. De titels per onderverdeling zijn werktitels en voor heel wat categorieën is nog verder onderzoek vereist. Bijgevolg is ervoor gekozen om dit platendeel te realiseren met een softwareprogramma waarmee volgend jaar eenvoudig verder gewerkt kan worden. Een nadeel is dat de mogelijkheden qua lay-out hierdoor beperkt zijn.

Hieronder volgt een toelichting bij enkele onderverdelingen.

4.2. Onderverdelingen platendeel

4.2.1. Foto's

4.2.1.1. *Portretten in de studio*

Zoals reeds vermeld is, was het merendeel van de portretten van Vandenberg over meerdere mappen verspreid. Voor dit onderzoek zijn alle kunstenaarsportretten waarop Vandenberg op een van zijn werkplekken is afgebeeld, uit de mappen gehaald, zodat deze gedigitaliseerd, gesorteerd en gedateerd konden worden. Indien mogelijk werd de fotograaf geïdentificeerd. Voor de identificatie van de datering, locatie en fotograaf van deze beelden kon gedeeltelijk teruggevallen worden op beperkte informatie afkomstig van de Excelsheets uit het archief, notities op de achterzijden van de foto's, een eerdere identificatiepoging van de Philippe Vandenberg Foundation vzw te vinden op haar harddrive, en informatie bij foto's die in functie van publicaties reeds verschenen zijn. Tijdens het interview met Mieja D'Hondt was er eveneens tijd om beelden door te lopen.

De kunstenaarsportretten zijn in het platendeel zowel chronologisch als per werkplek en fotograaf geordend. Er is vooralsnog geen onderscheid gemaakt tussen portretten afkomstig van professionele fotografen en van amateurs. Na het ordenen van de kunstenaarsportretten viel op dat er geen portretten voorhanden zijn die de periode van 2003 tot 2007 beslaan.⁷⁶

Deze onderverdeling van portretten is ter controle van de dateringen en voor de identificatie van de locatie en de fotograaf op vrijdag 26 juli 2019 doorgenomen met Johannes Muselaers van de Philippe Vandenberg Foundation vzw.⁷⁷ Het realiseren van deze onderverdeling heeft als gevolg dat ik vanaf september op verzoek van de foundation diens gehele fotoarchief zal ordenen.⁷⁸ Dateringen bij benadering en foto's waarvan de fotograaf nog niet is achterhaald, zullen volgend jaar verder worden onderzocht.

4.2.1.2. *Installatiezichten studio's*

Voor alle drie ateliers aan de Hofstraat, Stokerijstraat en Vanderstichelenstraat is een selectie van studiozichten gemaakt. Tevens is beeldmateriaal van de verhuizingen opgenomen in het platendeel.⁷⁹

⁷⁶ Zie platendeel vanaf pagina 31.

⁷⁷ De studiozichten werden alsook door Muselaers gecontroleerd.

⁷⁸ Het fotoarchief van de foundation omvat gedigitaliseerde beelden van de originele foto's die terug te vinden zijn in het archief van de Boekentoren. De foundation wil dat ik naast het invoeren van data die dit onderzoek heeft opgeleverd, de mapnummers van het archief aan de juiste digitale bestanden toekent.

⁷⁹ Zie platendeel vanaf pagina 74.

De studiozichten zijn beelden die diverse informatie verschaffen. Zo blijkt de studio een plek van bezoek en kan gesteld worden dat een gedeelte van het sociale leven van Vandenberg zich daar afspeelde.⁸⁰ Tevens bieden deze beelden informatie over de materialen waarmee Vandenberg werkte en laten ze zien hoe Vandenberg omging met het referentiemateriaal dat aan de basis lag van tekeningen en schilderijen.

⁸⁰ Zie de onderverdeling 'De studio als een plek van bezoek' in het platendeel pagina 109.

4.2.1.3. *Early Project Photography*

In de tweede helft van de jaren zeventig maakte Vandenberg uitvoerig gebruik van fotografie ter voorbereiding op zijn schilderijen. Dit is de periode waarin hij vanuit de huizen werkte die hij met D'Heygere bewoonde en niet echt over een atelier beschikte, wat mogelijk als een verklaring gezien kan worden voor het feit dat hij destijds teruggreep naar fotografie. Deze hypothese dient volgend jaar verder onderzocht te worden. De onderwerpen van deze beelden zijn voornamelijk de kunstenaar zelf, honden (een wederkerend symbool/onderwerp in het gehele oeuvre van Vandenberg) en zijn voormalige partners D'Heygere en D'Hondt. Dit materiaal wordt in het archief als een aparte categorie bewaard onder de naam *early project photography*. Een selectie van dit materiaal is opgenomen in het platendeel om dit type materiaal te illustreren.⁸¹ Een interessant beeld is een zelfportret waarop met potlood de contouren van het lichaam zijn overgetrokken (fig. 11.). Dit wekt de suggestie dat Vandenberg op deze manier de vorm van zijn lichaam bestudeerde alvorens deze te vertalen naar het doek. D'Hondt vertelde dat Vandenberg deze foto's zelf ontwikkelde.⁸² Een foto uit een reeks beelden van het atelier aan de Stokerijstraat gemaakt door Jan Mast, laat een doos zien waaruit foto's van dit project uitpuilen (fig. 12.). Het is interessant dat dit materiaal een dertigtal jaren later nog steeds in het atelier van Vandenberg was terug te vinden.

4.2.2. *Films en documentaires*

De films die in het eerste gedeelte zijn besproken, waren een interessante aanvulling op de verstilde studiozichten en de dikwijls geposeerde en bijgevolg geconstrueerde portretfoto's. Naast het gegeven dat het atelier met al zijn objecten goed in beeld komt, zijn de films intieme documenten die inzicht geven in de motieven en methoden die de kunstenaar binnen zijn praktijk hanteerde en licht werpen op de betekenis van het kunstenaarschap voor Vandenberg.⁸³ Echter, niet mag worden vergeten dat ook dit beeldmateriaal geconstrueerd is. Muselaers wees erop (tijdens het doornemen van de portretten op vrijdag 26 juli 2019) dat Vandevelde niet uitsluitend degene was die besliste wanneer en wat hij in het atelier van Vandenberg filmde. Evenzeer was het Vandenberg die Vandevelde opbelde wanneer hij dacht interessant materiaal voor de documentaire in zijn atelier te hebben. Wellicht was Vandenberg op deze manier in staat de receptie omtrent zichzelf te sturen. Omdat het ordenen van het fotografisch materiaal voor deze bachelorproef een tijdrovend proces was, is ervan afgezien om een diepgaande analyse van de bekeken films uit te voeren. Dit zal volgend jaar in het onderzoek voor de masterthesis aan bod komen. In het platendeel zijn wel enkele filmstills afkomstig van fragmenten uit een niet-uitgegeven documentaire door Walter De Mulder opgenomen.⁸⁴

⁸¹ Zie platendeel vanaf pagina 22.

⁸² D'Hondt interview.

⁸³ "Films with the artist"

⁸⁴ Zie platendeel pagina 12.

4.2.3. Referentiemateriaal

Tijdens het doornemen van de inhoud van deze categorie bestaande uit een mix van onder andere postkaarten, krantenknipsels en foto's, trad de reflex op om al dit materiaal te sorteren en thematisch in te delen. Hierdoor zijn onderverdelingen ontstaan zoals materiaal dat naar historische figuren verwijst, naar kunsthistorische bronnen of naar film, muziek en literatuur.⁸⁵

4.2.4. Overige onderverdelingen

Tot slot zijn enkele andere onderverdelingen gemaakt. Binnen het verzamelde materiaal bevonden zich enkele series van beelden die om een eigen onderverdeling vroegen. Zo toont een serie beelden van een schedel op een houten pallet hoe Vandenberg fotografie gebruikte om tot een beeld te komen voor een uitnodiging van een solotentoonstelling bij Foncke Gallery in 1992. Deze beeldenreeks is tevens opgenomen in het platendeel.⁸⁶

In de ateliers van Vandenberg lagen foto's en referentiemateriaal door elkaar en verspreid over het atelier.⁸⁷ Dit duidt erop dat Vandenberg wellicht niet op een georganiseerde of gestructureerde manier met dit materiaal omging. Dit materiaal werd voor de bovengenoemde onderverdelingen uit elkaar gehaald en gesorteerd om de inhoud ervan door te kunnen nemen. Dit is een reflex die wellicht tegenover de organische wijze staat waarop Vandenberg met dit materiaal omging. Het laatste gedeelte van het platendeel bestaat bijgevolg uit een reeks contactvellen waarin verschillende types van het verzamelde materiaal afkomstig uit de diverse bronnen, naast elkaar worden getoond.

Binnen het verzamelde referentiemateriaal traden twee thematieken op de voorgrond die tevens terugkeren in het oeuvre van Vandenberg. Deze leidden tot de totstandkoming van de thematische onderverdelingen 'seksualiteit/lust' en 'leed/geweld'.⁸⁸

Bij het bekijken van de studiozichten viel op dat bepaalde zaken meermaals op de beelden terugkeerden. Dit vormde tevens de aanleiding om bepaalde beelden bij elkaar te plaatsen; dit was onder meer het geval voor de vier onderverdelingen 'composities', 'materialen', 'werkwijzen' en 'woord'.⁸⁹ Daarnaast viel op dat bepaalde objecten herhaaldelijk op verschillende tijdstippen de aandacht van verschillende fotografen trokken. Hiervoor werd tevens een contactvel 'clichés' aangemaakt.⁹⁰ Deze onderverdeling benadrukt het gegeven dat foto's geen passieve, objectieve documenten zijn. De beelden tonen ons wat de fotograaf – eventueel in samenspraak met de kunstenaar, - wil dat we zien.

⁸⁵ Zie platendeel vanaf pagina 110.

⁸⁶ Zie platendeel pagina 116.

⁸⁷ Zie de onderverdeling 'referentiemateriaal in de studio's' in het platendeel pagina 18.

⁸⁸ Zie platendeel pagina's 119 en 120.

⁸⁹ Zie platendeel vanaf pagina 121.

⁹⁰ Zie platendeel pagina 133.

Het allerlaatste gedeelte van het platendeel bestaat uit een serie printscreens waarin op basis van eigen onderzoek verbindingen en beeldende associaties zijn gemaakt tussen werken van Vandenberg, het referentiemateriaal uit zijn atelier en/of ander visueel materiaal.⁹¹ Deze reeks toont onder meer hoe het referentiemateriaal in bepaalde werken van Vandenberg verwerkt werd en hoe hij gebruikmaakte van en omging met klassieke en wederkerende beeldtypes afkomstig uit de schilderkunst en actualiteit. Deze categorie kan gezien worden als een voorproef van een mogelijke richting voor de masterthesis: via het gevonden bronnenmateriaal en in het bijzonder het referentiemateriaal wordt teruggekoppeld naar de kunstwerken van Vandenberg.

⁹¹ Zie platendeel vanaf pagina 135.

5. Conclusie

Deze bachelorproef begon vanuit de vraagstelling of we via de beschikbare kunstenaarsportretten en studiozichten van Philippe Vandenberg diens praktijk, kunstwerken en atelier (of slechts een van deze drie zaken) kunnen kaderen en doorgronden. Om deze vraag te kunnen onderzoeken en eventueel te beantwoorden, was de eerste stap het verzamelen van onderzoeksmateriaal. Deze zoektocht werd in het eerste gedeelte van deze paper weergegeven. Hoewel in dit gedeelte de verschillende bronnen apart worden opgesomd, verliep dit onderzoek in feite minder strikt gescheiden en vond er als het ware een pendelbeweging plaats tussen de verschillende bronnen. Het forenzen tussen het archief, de studio in de Vanderstichelenstraat, de bibliotheek en mijn bureau, had als gevolg dat naast het visueel materiaal ook heel wat ander archivalia met betrekking tot de studio werden geraadpleegd.

De grote omvang van de documentatie en het gegeven dat dit materiaal vaak ongesorteerd en ongedateerd werd aangetroffen, heeft ertoe geleid dat het grootste deel van dit onderzoek bestaat uit het ordenen en classificeren van de documentatie. Tenslotte kan er slechts inzicht in het verworven onderzoeksmateriaal worden verkregen, wanneer er een overzicht is. Gaandeweg dit onderzoek werd in overleg met mijn promotor besloten om zowel de theoretische omkadering als de analyse van het gevonden materiaal, die aanvankelijk op de planning stonden, door te schuiven naar de masterproef.

Hoewel de analyse dus pas volgend jaar zal gebeuren, kunnen er na de zoektocht naar bronnen toch al enkele zaken worden vastgesteld. Er kon onder meer een feitelijke schets worden opgemaakt van de diverse werkplekken die Vandenberg tijdens zijn leven heeft betrokken (tweede gedeelte van deze paper). Dit chronologisch overzicht werd opgesteld aan de hand van bibliografieën, interviews en archivalia zoals briefwisselingen en notities. De studiozichten uit het platendeel treden naast deze schets eerder op ter illustratie van de werkplekken. Wat naar voren kwam in het bronnenmateriaal, is dat Vandenberg naast zijn drie ateliers ook vanuit vele andere uiteenlopende plekken produceerde en dat dit wellicht een invloed heeft gehad op de iconografie van zijn werken. Dat de omgeving waar het atelier van Vandenberg zich bevond ook een mogelijke inspiratiebron kon zijn, getuigen de serie tekeningen met ganzen en de werken die verwijzen naar Molenbeek. Toch zijn er nog enkele zaken die verder kunnen worden uitgespit. Bijvoorbeeld de momenteel beperkte informatie die voorhanden is met betrekking tot de periode voordat Vandenberg het atelier in de Hofstraat betrok. Een interview met Veronique D'Heygere zou aanvullende informatie kunnen verschaffen en eventueel enkele beelden kunnen opleveren waarop van Vandenberg aan het werk is in een van de huizen waar hij met D'Heygere verbleef.

De kunstenaarsportretten lijken voorlopig eerder in een beperkt register te spreken. Ze vertellen weinig of eerder onrechtstreeks iets over de *modus operandi* van Vandenberg. Slecht wanneer er genoeg van het atelier op deze portretten te zien is, kan er mogelijks iets over de handelswijze, het werk of het atelier van Vandenberg worden achterhaald. Wel zijn deze beelden interessante documenten inzake enerzijds identiteitsconstruct en anderzijds omtrent de mythevorming van kunstenaars. Het blijken immers geen objectieve documenten te zijn, maar veelal uitdrukkingsmiddelen. Deze beelden zullen volgend jaar dan ook in een breder kader worden bestudeerd, zowel als apparaat in de vorming van het auteursconstruct als hun bijdrage in de mythologisering van het kunstenaarschap.

Het is vooralsnog moeilijk te achterhalen hoe Vandenberg ten opzichte van deze beelden stond en in hoeverre hij deze gebruikte om de receptie omtrent zichzelf te sturen. Vanuit die optiek zou ik in functie van de thesis, graag een interview met Julien Vandeveldte afnemen. Diens documentaire is eveneens een kunstenaarsportret. Mogelijks kan een gesprek duidelijkheid verschaffen over de mate waarin Vandenberg in de documentaire van Vandeveldte een sturende rol had en de perceptie omtrent zichzelf beïnvloedde.

De studiozichten zijn van een andere aard dan de kunstenaarsportretten. Het merendeel van deze foto's lijken te zijn genomen in de context van bezoeken aan het atelier van Vandenberg en lijken in wezen minder geconstrueerd dan de portretten. De beelden zeggen op verschillende niveaus iets over de *modus operandi* of het oeuvre van Vandenberg. Meer oppervlakkig toont ze ons bijvoorbeeld de materialen die Vandenberg gebruikte. Door middel van verder onderzoek van de studiozichten kan er via de kunstwerken die in deze beelden te zien zijn, iets worden verteld over de stijlevoluties binnen het oeuvre van Vandenberg. Via een omweg, namelijk het referentiemateriaal dat te zien was op deze studiozichten, kon er binnen het kader van dit onderzoek al teruggekoppeld worden aan het werk van Vandenberg. Wat resulteerde in het laatste gedeelte uit het platendeel 'beeldende associaties'. Ook de rol van het referentiemateriaal en het gebruik van beelden en beeldtypes binnen het oeuvre van Vandenberg zal verder moeten worden onderzocht.

Om volgend jaar via het gevonden materiaal te bevatten wat de studioruimte betekende voor Vandenberg, zal het literatuuronderzoek omtrent kunstenaarsateliers opnieuw worden aangevat. Hoewel de reeds doornomen literatuur mij wees op diverse houdingen van kunstenaars ten opzichte van hun atelier en de uniciteit van iedere studiopraktijk en casus, meen ik dat het toch interessant is om de studio van Vandenberg hierlangs te kaderen.

Hoewel er reeds een groot gedeelte van het Philippe Vandenberg Archief werd doorgenomen, zijn er nog enkele categorieën die mogelijk additionele informatie over of betreffende de studio, de *modus operandi* of het oeuvre van Vandenberg, kunnen opleveren. In het allerlaatste gedeelte van het platengedeelte 'beeldende associaties', is te zien dat enkele werken van Vandenberg opvallende overeenkomsten vertoonden met enkele politieke en historische gebeurtenissen of figuren. Het kan mogelijk interessant zijn om volgend jaar de subcategorie met *kranten en tijdschriften* door te nemen. Hierbij kan een overzicht worden opgemaakt van de verschillende historische en politieke gebeurtenissen die in deze categorie te vinden zijn en die Vandenberg dus mogelijks heeft gezien. Nadien kan in de online databank van de foundation ArtDimensions, op zoek worden gegaan naar een selectie van werken die visuele overeenkomsten vertoont met het visuele materiaal dat uit deze kranten werd geselecteerd.

Omgaan met een nalatenschap als dat van Vandenberg met een grote omvang en diversiteit, is geen sinecure. Dat heb ik tijdens mijn stage bij de Philippe Vandenberg Foundation vzw van dichtbij mogen ervaren. Het archiveringsproces voor de overdraging aan de Universiteit Gent zal tevens een pittige onderneming zijn geweest. Tijdens de uren die ik doorbracht in het Philippe Vandenberg Archief ontstonden er soms vragen en bedenkingen over de gehanteerde archiveringsmethodes. Dit deed me nadenken over de moeilijkheidsgraad die optreedt bij de totstandkoming van kunstenaarsarchieven,

waar gepoogd wordt een onderscheid te maken tussen wat tot het oeuvre en wat tot het archief behoort.⁹² Graag zou ik volgend jaar verder willen ingaan op deze complexiteit. Het omvangrijke oeuvre en het uitgebreide archief in combinatie met de beoogde omvang van deze bachelorscriptie leidde ertoe dat ik genoodzaakt was beslissingen te maken inzake wat wel of niet relevant was om te onderzoeken en wat een weerslag in deze paper zou kennen.

De uitkomst van dit onderzoek en in het bijzonder het laatste gedeelte van deze paper en het platendeel, is een tool die via de opgeleverde documentatie de mogelijke invalshoeken belicht waaruit het atelier, het oeuvre en de *modus operandi* van Vandenberg kunnen worden benaderd. Het platendeel kwam zowel eerder associatief tot stand als voort vanuit de reflex om materiaal te ordenen. Deze tool zal volgend jaar verder moeten worden uitgewerkt, verscherpt en aan de hand van een theoretische omkadering worden beargumenteerd. Voor de masterthesis zal het erop aankomen om in de reeds verworven documentatie een selectie te maken en binnen de vele invalshoeken een richting durven in te gaan.

Cruciaal in de totstandkoming van deze tool zijn het bekijken van de documentatie en de werken van Vandenberg. Het dagenlang bezig zijn met het digitaliseren en ordenen van beelden in combinatie met de beslissing dat de theoretische omkadering pas volgend jaar zou worden uitgewerkt en de omvang van de documentatie en het oeuvre van Vandenberg, hadden tot gevolg dat ik tijdens dit onderzoek zo nu en dan werd overvallen door de gedachte dat ik niet zou kunnen verwoorden waarmee ik bezig was. Daarom sluit ik dit onderzoek af met een quote van John Berger uit *Ways Of Seeing*, die me tijdens zo'n moment eraan herinnerde dat kijken een noodzakelijke stap is in het proces. Dat voor men leert te spreken men eerst een woordenschat moet opbouwen, en men voor die woordenschat eerst moet kunnen kijken en herkennen wat men wil bespreken.

“Seeing comes before words. The child looks and recognizes before it can speak.”⁹³

Met blijdschap kijk ik terug naar de dagen waarop ik in de context van dit onderzoek urenlang niet veel meer heb gedaan dan het louter bekijken van beelden. Kijken naar beelden, naar de wereld *tout court*, is voor mij een van de grootste plezieren van het leven. Als kunstwetenschapper in opleiding heb ik het voorrecht dat naast vaak te moeten kijken, ik via het kunstwerk de kans krijg om nog eens te mogen kijken, opnieuw te kijken, anders te kijken naar diezelfde wereld.

⁹² Maarten Liefoghe, Wouter Davidts, en Bart Verschaffel, “De monografische factor: Theoretische en architecturale aspecten van kunstenaarsmusea,” (masterproef, universiteit Gent, 2017), 340-348.

⁹³ John Peter Berger, *Ways of seeing* (Londen: Penguin, 2008), 7.

6. Bibliografie van de geciteerde werken

6.1. Literatuur

- ANFAM, David, Philippe Vandenberg, en Ronny Delrue. *Philippe Vandenberg: Absence, Etc..* Edited door Wouter Davidts. New York: Hauser & Wirth Publishers, 2017.
- BARTHES, Roland. *Camera Lucida: Reflections On Photography*. Vertaald door Richard Howard. Londen: Vintage, 2000.
- BERGER, John Peter. *Ways of seeing*. Londen: Penguin, 2008.
- BERGSTEIN, Mary. "The Artist in His Studio: Photography, Art, and the Masculine Mystique" in *The Studio Reader, On The Space of Artists*, red. Michelle Grabner en Mary Jane Jacob. Chicago: The University of Chicago Press, 2010.
- BEX, Flor, Lieve Foncke-Laporte, Lieven Van Den Abeele, en Yonah Foncé-Zimmerman. *Philippe Vandenberg: Oeuvre 1995-1999*. Antwerpen: MUHKA, 1999.
- COHN, Danièle. *Anselm Kiefer Studios*. Vertaald door David Radzinowicz. Londen: Thames & Hudson Ltd, 2013.
- KÖLLE, Brigitte en Felicity Lunn, reds. *Kamikaze*. Veurne: Hannibal, 2018.
- LIEFOOGHE, Maarten, Wouter Davidts, en Bart Verschaffel. "De monografische factor: Theoretische en architecturale aspecten van kunstenaarsmusea." Masterproef, Universiteit Gent, 2017.
- NOYEZ, Elise, and Bart Verschaffel. "*Ruimte en werk in het fotografisch kunstenaarsportret*." Masterproef in de ingenieurswetenschappen: architectuur, ` Universiteit Gent, 2007.
- SONTAG, Susan. *On Photography*. Londen: Penguin Books, 1979.

6.2. Archivalia en overig

Atelier Vanderstichelenstraat. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1851. Gent: Universiteitsbibliotheek

Briefje uit medische documenten. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Contact- en informatieblad Kompas, 2003. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Correspondentie tussen Philippe Vandenberg en Benoît Cerexhe, april-augustus 2007. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1851. Gent: Universiteitsbibliotheek

Documenten met betrekking tot Assistenten. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1853. Gent: Universiteitsbibliotheek.

D'Heygere, Veronique – Oral History Project, interview door Johannes Muselaers, film en bandopname, 24 november 2017. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

D'Hondt, Mieja - Oral History Project, interview door Johannes Muselaers, film en bandopname, 9 oktober 2017 en 12 de Mieja december 2017. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

D'Hondt, Mieja (voormalige partner Vandenberg). Interview door Eléa De Winter (student Universiteit Gent). 18 juli 2019.

Folder "Les Frères Zarakoff", 2004, 2007. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6004. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Folder "Jules Vandevelde". 1998-1999. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6003. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Folder "Hans Theys". 2008, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6001. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Folder "Walter De Mulder". 1998-1999, Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006. Gent: Universiteitsbibliotheek.

La lettre au nègre, 2003. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2007. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Mailcorrespondentie tussen Vandenberg en Robert Kregting, Tekenen van leven, 9 mei 2005. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Medische documenten. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842. Gent: Universiteitsbibliotheek

Portretten, studies en voorbereidende foto's voor kunstwerken, portretten, en andere fotografieprojecten. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1928-1934 ; 1941 ; 2018. Gent; Universiteitsbibliotheek.

Schenking D'Heygere. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2129. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Schenking D'Hondt. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2124. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Schenking D'Hondt. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2125. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Schenking D'Hondt. Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2126. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Taxonomie Philippe Vandenberg Archief, 1 Introduction, 2018. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Vandenberghe, Guillaume en Johannes Muselaers. Rondleiding in het atelier in de Vanderstichelenstraat, Brussel, aan 3^{de} bachelorstudenten schilderkunst La Cambre. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw, 6 februari 2019.

Vandenberghe, Guillaume. Rondleiding in het atelier in de Vanderstichelenstraat, Brussel, aan Barry Rosen. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw, 6 maart 2019.

Vandeveld, Julien. *Een schilder is als Oedipus onderweg*. 2005-2006. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2010. Gent: Universiteitsbibliotheek.

"Films with the artist" laatst geraadpleegd op 16 juli 2019. <https://philippevandenberg.be/about-the-artist/films/with-the-artist/>

"Films with the artist" laatst geraadpleegd op 16 juli 2019. <https://philippevandenberg.be/about-the-artist/films/with-the-artist/>

"Films with the artist" laatst geraadpleegd op 16 juli 2019. <https://philippevandenberg.be/about-the-artist/films/with-the-artist/>

Lijst met bijlagen

I.	Taxonomie van het Philippe Vandenberg Archief.	1
II.	Hulpdocumenten Philippe Vandenberg Archief.	20
III.	Mailcorrespondentie met Hendrik Defoort, 19 februari 2019.	22
IV.	Wandkalender 1998.	23
V.	Documenten m.b.t. assistent-medewerker.	36
VI.	Briefje uit medische documenten.	45
VII.	Contact- en informatieblad <i>Kompas</i> , 2003.	46
VIII.	Mailcorrespondentie tussen Vandenberg en R. Kregting, 9 mei 2005.	51
IX.	Documenten m.b.t. residentie Cité Internationale des Art, Parijs. (Schenking D'Hondt)	53
X.	Documenten m.b.t. residentie Cité Internationale des Art, Parijs. (Schenking D'Heygere)	57
XI.	Documenten m.b.t. zoektocht naar woonst en atelier in Frankrijk.	51
XII.	Documenten m.b.t. zoektocht atelier Gent en omstreken.	53
XIII.	Verbouwingsplannen Stokerijstraat.	74
XIV.	E-mail van Vandenberg aan Lieve Laporte, 29 maart 2006.	77
XV.	Correspondentie tussen Philippe Vandenberg met Benoit Cerexhe, april-augustus 2007.	78

Bijlage I:

Taxonomie van het Philippe Vandenberg Archief.

Herkomst:

<https://lib.ugent.be/en/catalog/rug01:002305757?i=0&q=Philippe+Vandenberg+archief>

Laatst geraadpleegd op 27 juli 2019.

Philippe Vandenberg Archives**Taxonomy**

- I. [INTRODUCTION](#)
- II. [ARCHIVE CONTENTS](#)
- X. [ADDITIONS TO THE ARCHIVE](#)
- XI. [ESTATE PHILIPPE VANDENBERG](#)
- III. [BIOGRAPHICAL NOTE](#)
- IV. [CHRONOLOGY](#)
- V. [TERMS, CONDITIONS, RESTRICTIONS AND READER POLICY](#)

I. INTRODUCTION

The archive of the artist Philippe Vandenberg (1952-2009) has been donated by the Estate Philippe Vandenberg (the heirs of the artist's estate – his children H      , Guillaume, and Mo Vandenberghe, hereafter 'Estate') to Ghent University Library in 2015. The materials donated by the Estate include writings by and on the artist, printed material, correspondence, exhibition files, earlier archival components, visual and audio visual material, administration, the artist's personal library of magazines, newspapers, photographs, as well as other two-dimensional objects (but excluding his personal collection of books, CDs, and music, which is kept at the artist's former studio – yet is partially consultable in the archive), and drawings made by his children and which the artist kept close in his studio. The archive does not contain artworks or sketches by the artist Philippe Vandenberg. In addition to the archival material holdings, the contents of the hard drive of the personal computer of Philippe Vandenberg used until his death in 2009, have been sourced and added to the archive, partly in hard copy and in digital form.

In addition to the donation by the Estate Philippe Vandenberg, the archive also contains materials donated by Rob Kregting. These materials are kept in a separate section within the archive, date from the lifetime of the artist, but were not in his possession at the time of his death.

Finally The Estate Philippe Vandenberg has complemented the archive Philippe Vandenberg at Ghent University Library with material dating from his decease in 2009 until the start of the archival process in 2015. It will continue to do so on a yearly basis with a selection of documents stemming from its daily activities.

Archiving process

The archiving process started in December 2015 in Vandenberg's last studio in Brussels preserved and held by the Estate. The donated materials have been described and packed by Jesse van Winden, the archivist employed by Ghent University Library, under supervision of Wouter Davidts (Assistant Professor Ghent University) & Hendrik Defoort (head of collections at Ghent University Library) and in close dialogue with the Estate. The materials were photographed, described for reasons of unity and intactness, and finally packed in 42 boxes. The archive was moved to the premises of Ghent University Library in February 2016, where the second phase of archiving process lasted until December 2016.

In preparation of the planned catalogue raisonné on Philippe Vandenberg, G         Chafik, associate of the Estate Philippe Vandenberg, assisted in the inventory of the digital image bank.

The archive inventory has been written in English, in order to give access to an international audience. Each archive section has its corresponding spreadsheet, where contents can be viewed in greater detail.

Earlier archiving

Prior to the archiving process at Ghent University Library, the archival holdings of the artist Philippe Vandenberg have been subjected to three distinct chronicling pursuits. The first was undertaken by gallery Richard Foncke, the artist's primary dealer, in parallel to their professional collaboration from 1984 to 2004. Upon the request of the artist however the gallery handed a copy of its holdings to him in 2004, which remained in his possession ever since – although only partly kept together.

The other two archiving processes have been undertaken posthumously and date from 2011.

Firstly, film maker Neel Cockx performed an extensive research into the artist's archives in preparation of a planned but unrealized film on the artist. The resulting Neel Cockx records offer a rich yet not exhaustive inventory of documents, primarily of the artist's writings. Numerous documents were also digitized at the time and can be consulted in digital format upon request.

Secondly, the Estate Philippe Vandenberg commissioned Magali Liedts to take stock of Philippe Vandenberg's artworks in order to create a database of the artist's works. To that end Liedts researched all photographic reproductions. Some of these have been surveyed, organized, and annotated thoroughly and are kept together within the Estate's archive section, most others remained relatively unaffected and have thus been integrated in the present archive's taxonomy.

During the archiving process at Ghent University Library it has been decided to merge the contents of the three aforementioned archival endeavors. They have been integrated within the overall taxonomy and inventory of the archive Philippe Vandenberg. The original inventories of the Cockx records however remain available for consultation, and the Foncke archive forms the core of three distinct archive sections.

Short facts

The archive's contents span the period from the 1950s until 2016, and will be updated yearly with a selection of documents stemming from the Estate's daily activities. The core, however, is defined by the period in which Vandenberg was most active: the late 1970s until 2009. The archive presently counts 1645 folders, 2039 digitized slides and ektachromes, around a terabyte of digitally stored material, and measures 25 meters. The digital content of the archive is either consultable online through the library catalogue or on simple request.

With few exceptions (L.2 & L.4), the archive is accessible in its entirety at the Ghent University Library. For instructions, please see VI. Terms, conditions, restrictions and reader's policy.

Contact

Ghent University Library
Hendrik Defoort
Sint-Hubertusstraat 8
9000 Ghent
hendrik.defoort@ugent.be

Estate Philippe Vandenberg
info@philippevandenberg.be

II. ARCHIVE CONTENTS

- [A. Biographical material](#)
- [B. Publications and writings by the artist](#)
- [C. Publications and writings on the artist](#)
- [D. Correspondence](#)
- [E. Neel Cockx records](#)
- [F. Exhibitions](#)
- [G. Foncke Gallery records](#)
- [H. Miscellaneous documents](#)
- [I. Visual material](#)
- [J. Audio visual material](#)
- [K. Conservation reports](#)
- [L. Administration](#)
- [M. Personal library and collection of artefacts](#)
- [N. Drawings by Philippe Vandenberg's children](#)

X. ADDITIONS TO THE ARCHIVE

XI. ESTATE PHILIPPE VANDENBERG

III. BIOGRAPHICAL NOTE

Philippe Vandenberg (Ghent, 1952 - Brussels, 2009) was a foremost Belgian painter whose oeuvre presented a series of radical stylistic and thematic shifts, reflecting both a personal trajectory and responses to varying socio-cultural changes. He cultivated an explicitly nomadic philosophy, establishing an image of the artist as a restless drifter defined by the most sweeping existential choices. For Vandenberg, each new image demanded the destruction of the previous one, the ultimate consequence of his self-declared “kamikaze” attitude, an approach that explains the many breaks in his oeuvre as well as important recurrent themes of mobility and movement. Central to his vision was the need to turn matter into spirit and paint into light, to transform personal anecdotes into a painterly reality. This notion was exemplified by the artist’s gradual process of interiorization, the conscious abandoning of virtuosity and material ballast in favor of sobriety and fragility. Thematically, Philippe Vandenberg combined a highly personal mythology and subject matter with a heightened sensibility for urgent societal themes, employing a number of recurring visual motifs throughout his career.

After a brief academic study in Literature and History of Art, Vandenberg graduated in 1976 with a degree in painting from the Royal Academy of Fine Arts in Ghent. Throughout the seventies, he dedicated himself successfully to the art of painting, producing figurative subjects of mostly female bodies in a hyper realistic style influenced by a myriad of painterly and literary sources. His work initially informed by painters such as Hieronymus Bosch and Gustave Van de Woestijne, he discovered abstract expressionism on an influential trip to New York City in 1978. The works of Jackson Pollock, Mark Rothko and Franz Kline in particular made him reflect differently on the use of space in painting. In 1979, he encountered the works of Rembrandt at the Rijksmuseum in Amsterdam, the beginning of a longstanding dialogue with the Dutch master’s oeuvre. During a 1980 trip to the Prado in Madrid, Vandenberg found further affinity with the works of Velázquez, El Greco and Goya. After each artistic meeting, he adapted a brilliant visual style informed by these encounters, as a way to measure his work against the masters of painting. The cycle *Studie voor een Kruisiging* (Study for a Crucifixion), 1981, forms the culmination of this formative period. These works were selected for the prestigious Prix de la Jeune Peinture Belge and exhibited at the Palais des Beaux Art in Brussels. They are proof of Vandenberg’s undeniable mastery of the medium, a virtuosity which the artist deliberately moved away from.

From the 1980s onwards, Philippe Vandenberg’s work was increasingly defined by deconstruction – a radical break with his earlier classically figurative period. In the series of gray and black diptychs *Paren* (Pairs), *Schervenschilderijen* (Splinter Paintings) and *Kruisigingen* (Crucifixions), 1980-81, he discarded all of the figurative elements of his earlier paintings, only to be followed by a new kind of violent figuration in series such as *Gevechten* (Fights), *Offers* (Sacrifices) and *Onthoofdingen* (Decapitations), 1983-85. During this time Vandenberg temporarily moved to Paris and met Belgian novelist and poet Hugo Claus, which resulted in the collaborative artist book *Gezegden* (Sayings), 1986, the first of many dialogues with outstanding literary figures. In 1986 Philippe Vandenberg exhibited for the first time at Denise Cadé Gallery in New York. Following his entry into the U.S. art world, the Guggenheim Museum purchased one of his paintings, signaling a period of artistic prosperity defined by large, expressive and colorful abstract paintings from which violent themes have almost disappeared. During this period, Philippe Vandenberg was hailed as one of Belgium’s most successful

contemporary artists with exhibitions in Germany, Italy, France, the Netherlands, the US and Japan.

Marked by the impact of significant global events, such as the fall of the Berlin Wall and the oppression of the student uprising on the Tiananmen Square, 1989 formed a turning point in Vandenberg's oeuvre as political themes started to play a prominent role in his work. The artist adopted an utmost critical position, which resulted in a highly confrontational metaphorical language marked by striking visual motifs, such as the swastika and the dollar sign, symbolizing both omnipresent materialism and ideological impasse. Vandenberg painted a laughing Yasser Arafat, a provocative representation of the Palestinian politician-Arafat as embodiment of the ultimate resistance of the *einzelgänger*. Given its uncompromising subject matter, however, this series of works received at the time fierce critiques, something that haunted the artist for the rest of his career. Processes of radical intensification-impulsive artistic shifts brought about by intensified intellectual inquiries-increasingly characterized his work. During this time, Vandenberg also conceptualized his first book of drawings, a new form of diary-like expression that will prove a more direct, and over the years increasingly important, medium for the artist.

During a subsequent period (1990-94), Vandenberg mainly returned to themes of personal suffering, painting pietas and crucifixions. He immersed himself deeply in biblical narratives, notably the Book of Job and the Apocalypse of John, mixing scriptural visual motifs with references to the Western literary and visual tradition. This resulted in *Job XIII, 12*, a major solo-exhibition at the Museum van Hedendaagse Kunst (Museum of Contemporary Art, now S.M.A.K, 1995) in Ghent. 1995 also constituted a symbolic "point de zero" for Philippe Vandenberg, marking a new artistic beginning. Works such as *Het Zevende Zegel* (The Seventh Seal), 1994-95, consist of small panels sparsely painted in oil, watercolor, gouache and blood. Like his drawings, these paintings turn gradually into an ensemble of pieces. Language-more specifically the use of words-becomes central to the work, resulting in word-images, a visual kind of scripture, paintings now unambiguously representing the thing they reference. This period further signifies a steady process of interiorization, marked by the artist's removal from painterly matter through the use of aquarelle and blood, a remarkably lighter-less layered-way of applying paint to the surface, and an increased interest in the medium of writing.

Visually and thematically rich, the period from 1996 until 2003 resulted in extremely layered paintings. Mostly abstract backgrounds form the foundation for harsh figurative depictions, in which words and sentences are fully integrated as pictorial elements. The work of this period is, among other influences, inspired by the Flemish Primitives, consisting of brutal depictions of human cruelty. Centering on philosophical notions of nomadism and mobility, the road becomes an important recurrent visual motif. At this time, Vandenberg frequently visited Marseille, both the birth town of Antonin Artaud and place of death of Rimbaud, and these trips resulted in a series of diary-like notebooks consisting of drawings, aquarelles and notes. In 1999, Philippe Vandenberg was invited for a major solo-exhibition at the MuHKA, Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (Museum of Contemporary Art Antwerp). *Philippe Vandenberg: Oeuvre 1995-1999* presented an extensive overview of works made during this period, a timely celebration of the artist's unique position in the world of contemporary art. After this exhibition, Vandenberg continued working in this style, although the subject matter of the paintings becomes more and more personal, ranging

from a series of self-portraits to portraits of German left-wing militant Ulrike Meinhof and harsh depictions of the suicide of fellow-artist and friend Marc Maet.

From 2003 onwards, text and image become intimately entwined, resulting in a number of innovative exhibition and book projects with drawings and texts, such as *Pilgrim's throat*, 2003, and *Exil de peintre*, 2004. Along with his complex approach to painting, Vandenberg continued to explore the formal and aesthetic possibilities of drawing the multi-layered and rich works on paper constituting a major part of his oeuvre. He relentlessly dedicated himself to three major cycles of paintings. Following the visual motif of the road, he worked on a series of abstract geometric paintings (2003-04) consisting of dotted lines, squares and colorful swastikas, visual patterns suggesting movement, the negation of stagnation and the omnipresence of evil. A second cycle consists of yellow and orange monochromes on which the phrase *L'important c'est le kamikaze* (The importance is kamikaze) frequently returns, signifying the artist's recurrent preoccupation with destruction as a foremost creative act. Fragmented and diverse, at once alienating and familiar, Vandenberg's renewed uncompromising attitude gained him critical acclaim. After his 2006 exhibition *L'important c'est le kamikaze, Oeuvre 2000-2006* at the Arthur Rimbaud Museum in Charleville-Mézières, there has been a renewed international interest in the work of Philippe Vandenberg, resulting in exhibitions in New York and the Museum voor Schone Kunsten (Museum of Fine Arts) in Ghent. His last cycle of paintings, *Kill Them All*, 2007-09, shows an insidious new direction with English-language words strongly dominating a return to figurative paintings.

Philippe Vandenberg passed away on June 29, 2009.

Biographical note by Niels Van Tomme, 2010.

IV. CHRONOLOGY

A basic chronology with brief descriptions of the main events throughout the life and career of Philippe Vandenberg.

	Philippe Vandenberghe is born in Ghent on August 6th as the first son of his parents (he would have a sister, six years younger). He grew up bilingually.
1952	Graduates from Koninklijk Atheneum Ghent, with a highschool diploma in Greek and Latin based humanities.
1970	
1970-1972	Follows courses in classical philology and art history at Ghent University.
1972	First exhibitions in the Ghent area.
1974	The Belgian state acquired one of Vandenberg's paintings for the first time.
	Graduates cum laude from Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Ghent (K.A.S.K., Ghent Academy of Fine Arts) with a specialization in painting. Jan Burssens is one of his teachers.
1976	Receives Charles Deleu prize, awarded every three years to the best student of painting at the Ghent Academy of Fine Arts.
1976	
1977	Birth of daughter Hélène Vandenberghe.
1977	Study trip to New York.
1977-1978	Marriage with Veronique D'heygere.
1978	Birth of son Guillaume Vandenberghe.
1978-1979	Teaching position at the art academy of Bruges.
1978	Beginning longstanding relationship with Mieja D'hondt.
1979	First solo exhibitions in Ghent and Brussels.
1979	Drawing Award from the city of Ronse/Renaix, Belgium.
1979	Study trip to Rijksmuseum, Amsterdam.
1979-1981	Teaching position at the art academy of Ghent.
1980	Study trip, notably to Museo del Prado, Madrid.
	Emile Langui Prize, awarded every two years to a promising young Belgian painter as part of the award exhibition Jonge Belgische schilderkunst/Jeune Peinture Belge, Brussels.
1981	
1981	First exhibitions in Paris and the Netherlands.
1981-1982	Lives and works at Cité Internationale des Arts, the funded residence for artists in Paris.
	Adopts the surname Vandenberg, part of a need to break free from the milieu he grew up in and experienced as oppressive.
1982	First solo exhibition at Richard Foncke Gallery (Ghent), <i>Philippe Vandenberghe. Recente schilderijen</i> . Foncke would remain his main representative throughout his life until Foncke's death in 2004.
1983	
1983	Birth of son Mo Vandenberghe.
	First solo exhibition catalogue with an essay, <i>Visions 2. Het gevecht met de engel</i> , published by Richard Foncke Gallery.
1984	Collaboration with the Flemish poet and novelist Hugo Claus, resulting in a book and different exhibitions.
1986	
1986	Exhibitions in Washington D. C., New York, Madrid, Japan, Italy.
1986	Guggenheim Museum acquires a painting.
	First solo exhibition in the United States, <i>Philippe Vandenberg, recent paintings</i> , at Denise Cadé in New York.
1988	
1989	First of a series of radical developments in style and worldview.
1990	Start of correspondence with sculptor and friend Roel D'haese.
1995	First artist book, <i>De stand der dingen</i> ('The state of things').
	Artist book <i>Zeven tochten naar een heilig graf</i> ('Seven journeys to a holy sepulchre'), featuring a longer text written by Vandenberg. From here on, the artist would frequently write in a literary, autobiographical fashion.
1995	
1995	Collaborations with Ton Slits (NL), Amsterdam and Markus Oehlen (D), resulting in exhibitions.

- 1995 First exhibition at the Museum of Contemporary Art (later renamed S.M.A.K.), Ghent: *Job XIII*, 12.
- 1996 Start of correspondence with the poet and friend Chris Yperman.
Various trips to Marseille, birthplace of Antonin Artaud and final resting place of Arthur Rimbaud.
- 1996-1999 Rimbaud.
- 1997 Start of correspondence with the artist and friend Karel Dierickx.
- 1998 Artist book *La misère du jour* ('The misery of the day').
- 1998-2001 Lectures in various contexts and guest lectureships at art academies.
- 1999 Retrospective exhibition at MUHKA, the museum of contemporary art in Antwerp.
Collaboration with Sylvain Cosijns, resulting in an exhibition and a publication. This would be the first formal affiliation with outsider art, for which Vandenberg had a longstanding interest.
- 1999 Relationship with Arpaïs Dubois.
Teacher of painting at Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Ghent (K.A.S.K., Ghent Academy of Fine Arts).
- 2000-2002 Exhibition *Pelgrims keel* ('Pilgrim's throat') at Museum Dr. Guislain, Ghent. Related artist book *Pelgrims keel*.
- 2003 Exhibition *Exil de peintre* ('Painter's exile') at Caermersklooster, Ghent. Related artist book *Exil de peintre*.
- 2004
- 2005 Artist book *Le triomphe de l'accident* ('The triumph of the accident').
- 2006 Move from Ghent to Brussels.
- 2006 Marriage with Oana Cosug.
Solo exhibition "*L'important c'est le kamikaze*" *Oeuvre 2000-2006* at the Musée Arthur Rimbaud, Charleville-Mézières. Artist book "*L'important c'est le kamikaze*" *Oeuvre 2000-2006*.
- 2006 Solo exhibition *Visite* at the Museum of Fine Art Ghent. Vandenberg made a selection of works from the collection to juxtapose his own works with.
- 2008
- 2008 Artist book *Black a Garden for St. John's Millbrook*, a collaboration with Lee Renaldo.
- 2009 Vandenberg dies prematurely in his apartment in Brussels on 29 June.

V. TERMS, CONDITIONS, RESTRICTIONS AND READER POLICY

The Philippe Vandenberg Archive is part of the collection of Ghent University Library, and have been donated by Estate Vandenberg in 2016. The [general regulations](#) of Ghent University Library apply. In addition, the following rules and restrictions apply.

V.1. Accessibility

The archive has been organized and archived in its entirety, and is searchable through the collection portal of Ghent University Library [website](#). The archive, the inventory, information sources and services are open to all visitors for general knowledge and educational purposes as well as for academic use. For exceptions, please see below (V.3. Restrictions).

V.2. Request for Access

Many of the documents pertaining to the collection are physically accessible at the premises of Ghent University Library. They cannot be borrowed for study outside the library. Please inform the staff beforehand of your visit through libservice@ugent.be, state which materials you would like to consult, the purpose of your research, and possible output. It may be necessary to make an appointment in advance. Additional inquiry may be imposed by Ghent University Library.

V.3. Restrictions

Archive documents which concern copy- and/or personal rights of Philippe Vandenberg's relatives, acquaintances or others, are subject to special terms of use. Estate Vandenberg ensures that legitimate concerns of third parties are protected. Such documents can therefore only be accessed if a particular and concrete research interest is expressed, stating why access to the requested documents is necessary. Therefore, unconditional restrictions, listed below, apply to various documents.

1. Not to be made digitally accessible
2. Access only permitted after written permission

V.4. Use, purpose and publication

Users' research findings can be used freely, as long as the abovementioned restrictions are observed. In case of publication of the research findings for which documents from the Philippe Vandenberg Archive were used, the Philippe Vandenberg Archive and the shelf mark of the document used are to be cited as follows: 'Philippe Vandenberg Archive HSIII-161/[as indicated in each case]'. Irrespective of publication, users are kindly asked to supply two copies of their written work to the Philippe Vandenberg Archive.

V.5. Personal rights

Please note that personal rights of authors and third parties mentioned or shown in the documents may be violated by a publication or dissemination. Personal rights need to be respected even after the death of an affected person (*post-mortem* personal rights). Please refrain from publishing and/or disseminating any information from the documents in the Philippe Vandenberg Archive, if publication could violate personal rights of affected parties.

V.6. Liability

The user is liable for violations of copyrights or personal rights and for legitimate concerns of affected parties that arise from the use of archive materials and/or their content. Users indemnify Estate Vandenberg and Ghent University Library against any claim made by third parties which arises from the use of the findings gathered from the materials of the Philippe Vandenberg Archive by the user.

V.7. Responsibility

All materials are to be treated with the greatest care. The order and state of the archive materials must be maintained; their shelf marks may not be changed in any way. Changing or marking materials with personal notes and marks in any way is prohibited. The use of sticky page markers is prohibited. Estate Vandenberg and Ghent University Library are not liable for damages to the materials that arise from their use. The user can and will be held responsible for any damage caused to the material, and is obliged to render compensation for the loss of or damage to materials used, as stipulated by Estate Vandenberg or Ghent University Library.

II. ARCHIVE CONTENTS

A. BIOGRAPHICAL MATERIAL

A.1. CVs, lists of exhibitions and bibliographies: 1001-1004, 1028

A.2. Diplomas, positions of employment, awards and prizes: 1005

A.3. Identification documents, passport photographs and membership cards: 1006

A.4. Agendas and calendars: 1007-1009

A.5. Address books, telephone books and loose directories: 1010-1021, 1029

A.6. Death, funeral and condolences: 1022-1027

B. PUBLICATIONS AND WRITINGS BY THE ARTIST

Includes preparatory documents (draft versions, translations, correspondence, etc.).

B.1. Publications by the artist

Each publication is represented by a singular folder, also including different and earlier versions of the published text. If a text is republished, its documents are kept in the files concerning the first publication.

B.1.1. Artist books: 1031-1083, 1102, 1103, 1184, 1214

B.1.2. Contributions to books: 1084-1090

B.1.3. Contributions to professional and daily press:

B.1.3.1. Art journals: 1091, 1092

B.1.3.2. Newspapers: 1093-1096

B.1.3.3. Other press: 1097-1101

B.2. Unpublished writings by the artist

In case of doubt about a title, a title provisionally given by Neel Cockx has been used.

B.2.1. Texts: 1104-1140, 1168, 1277

B.2.2. Poetry: 1141-1160

B.2.3. Notes and observations

B.2.3.1. Notebooks: 1161-1165, 1983

B.2.3.2. Occasional notes: 1166-1168

B.2.4. Lectures: 1169-1182

C. PUBLICATIONS AND WRITINGS ON THE ARTIST

C.1. Published writings on the artist

C.1.A. Books

C.1.A.1. Monographic books: 1269

C.1.A.2. Exhibition catalogues (solo & duo): 1185-1213, 1215

C.1.A.3. Exhibition catalogues (group shows, auctions, fairs): 1216-1268, 1270

C.1.A.4. Reference books (includes collection catalogues): 1271-1276

C.1.B. Articles in professional and daily press: 1278-1324

Includes clippings. Interviews published in daily or professional press are archived in C.1.C. Published interviews. The press files are organised per year. Per year, a file from the Foncke Gallery archives (see G. Foncke Gallery Archives) complements a file with the press kept by the artist independently.

C.1.C. Published interviews: 1327-1341

C.1.D. Other publications: 1343

C.2. Unpublished writings on the artist

C.2.1. Unpublished interviews: 1345-1348, 1357

C.2.2. Student papers: 1349-1354

C.2.3. Unpublished criticism: 1355, 1356

D. CORRESPONDENCE

The items enclosed include drafts for letters never completed and/or sent, as well as original handwritten texts that have been faxed.

D.1. Personal & professional correspondence: 1359-1574

D.2. Professional correspondence: 1576-1647

Section D.2. was kept by Philippe Vandenberg as a separate collection, and is therefore kept separately here.

D.3. Post cards and wish cards: 1650, 1651

Section D.3. was kept by Philippe Vandenberg as a separate collection, and is therefore kept separately here.

E. NEEL COCKX RECORDS: 1652-1665

Collection of various writings and documents by Philippe Vandenberg in 576 binders, originally compiled by film maker Neel Cockx in 2011 as preparatory research files for a film project on the artist. While the material contents of the Neel Cockx records have been delegated to the respective categories of the present archive, the majority of the original contents have been digitized and can be consulted by means of an inventory drafted by Neel Cockx in 2011.

F. EXHIBITIONS & PUBLIC EVENTS

Includes documents concerning the preparation and realization of exhibitions and public events.

Recurrent contents are: press release, leaflet, invitation. Occasionally it includes correspondence, notes and other documents about the practicalities of the exhibition.

Documents related to the exhibition in a less practical way (catalogues, lectures, letters, etc.,) are to be found in the respective categories. A full overview of flyers and invitations is located in F.3.; exhibition posters are located in F.4.

For a complete overview of Vandenberg's solo and group shows, see the document Exhibitions_Vandenberg.xls in XI.X: Estate Philippe Vandenberg, HS III 161/6017.

F.1. Solo exhibitions: 1701-1760, 1809

The majority of the documents included in this folder stem from the archive of Gallery Richard Foncke (section 'Solo exhibitions'), Vandenberg's primary dealer. These documents were added to the artist's personal archives upon his own request in 2004, and further complemented with his personal archival holdings. For more information on Foncke Gallery archives see G. Foncke Gallery Archives.

F.2. Group exhibitions

F.2.1. Foncke Gallery group exhibitions archive: 1761-1784

Corresponds with the section 'Group exhibitions' from Foncke Gallery archives (please see G. Foncke Gallery archives), ordered chronologically per year.

F.2.2. Other documents on group exhibitions: 1785-1808

Contains documents from the artist's own archives, ordered chronologically per year.

F.3. Exhibition flyers and invitations: 1812

F.4. Exhibition posters: 1813-1816

F.5. Public Events: 1817-1838

Contains documents (as correspondence, programmes, etc.) related to events other than exhibitions where Philippe Vandenberg was part of the programme. Texts of public lectures are kept in B.2.4.

G. FONCKE GALLERY ARCHIVES

Foncke Gallery Archives were compiled by gallery Richard Foncke, Philippe Vandenberg's primary gallery. Upon his request in 2004, Lieve Foncke (née Laporte) extracted all documents of which the gallery owned enough copies from the gallery holdings and donated them to the artist.

This archive consisted of the sections Solo exhibitions, Group exhibitions, Inventory, and Bibliography. Materials contained in each of these sections have been added to the respective categories of the present archive.

The section 'Solo exhibitions' forms the backbone of the archive section F.1. Solo exhibitions, to which documents have been added that the artist had kept himself. They can be recognized by the matching information sheets from Foncke Gallery's archiving system OnLine. Each exhibition has its own dedicated folder.

The section 'Group exhibitions', archived per year of publication, has been integrated fully into the archive section F.2. Group exhibitions, where it has its own subsection: F.2.1. Foncke Gallery group exhibitions archive.

The section 'Inventory,' originally consisting of photographic prints of works, has been classified under I.1.3.1: Printed photographs of artworks.

The section Bibliography, archived per year of publication, has been integrated fully in archive section C.1.B. Articles in professional and daily press, likewise archived per year of publication. Exceptions are listed in spreadsheet G. Foncke Gallery Archives.

For a complete overview of Vandenberg's solo and group shows, see the document Exhibitions_Vandenberg.xls in XI.X: Estate Philippe Vandenberg, HS III 161/6017.

H. MISCELLANEOUS

Contains material by or on Philippe Vandenberg. Items from his personal collection of books, films, music recordings, and artefacts can be found in M. Personal library and collection of artefacts.

H.1. Travels: 1841

H.2. Medical documents: 1842, 1843, 1854

H.3. Entrance tickets and programmes: 1844

H.4. Jury reports and documents: 1845

With Philippe Vandenberg as jury member, as result of an art academy position, etc.

H.5. Greeting cards made/designed by Philippe Vandenberg: 1846

H.6. Artist materials: 1847

H.7. Legal documents: 1848

H.8. Studio: 1849-1851

H.9. Art prints: 1852

H.10. Assistants: 1853

I. VISUAL MATERIAL

I.1. Reproductions of artworks and installation views

Includes occasional studio views, exhibition views, and miscellaneous photography.

I.1.1. Slides: 4000-4066

I.1.2. Ektachromes

I.1.2.1. Artworks: 1856-1859, 1925

I.1.2.2. Exhibition installation views: 1860

I.1.2.3. Studio installation views: 1926

I.1.3. Printed photographs

I.1.3.1. Artworks: 1861-1893, 1895-1897, 1927

I.1.3.2. Exhibition installation views: 1898-1902, 1912

I.1.3.3. Studio installation views: 1903-1911, 1913, 1914, 2020

I.1.3.4. Photocopied and digitally printed photographs of artworks: 1894, 1915, 1916, 2090-2099

I.1.4. Negatives

I.1.4.1. Artworks: 1917

I.1.4.3. Studio installation views: 1918

I.1.5. Digital

The images in I.1.5.1, I.1.5.2, and I.1.5.3 are found on cd-rs that could be read, and are stored digitally as well. The images in I.1.5.4. exist solely in digital format.

I.1.5.1. Artworks: 1919

I.1.5.2. Exhibition installation views: 1920

I.1.5.3. Studio installation views: 1921

I.1.5.4. Images from the artist's hard drive: 6019-6022

I.1.6. Postcards and loose reproductions: 1922-1924

Postcards with reproductions by Philippe Vandenberg, not related to exhibitions, events or books

I.2. Other printed photographs and negatives

I.2.1. Portraits, studies and preparatory photographs for artworks, portraits, and other project photographs

I.2.1.a. Portraits 1970s and related early project photography: 1928-1934

I.2.1.b. Other portraits: 1935-1940, 1944, 2006, 2017

I.2.1.c. Portraits of the artist: 1941, 2018

I.2.1.d. Other: 1942, 2019

I.2.2. Historical: 1945-1947

I.2.3. Portraits of the artist: 1948-1964

I.2.4. Personal, family and social: 1965-1986, 6018

I.2.5. Travel photography: 1987-2003

J. AUDIO VISUAL MATERIAL

J.1. Films and film material: 2007, 2008, 2010-2016, 6001-6006

Includes documents concerning the preparation and realization of film projects, as well as both the original carriers, digitized moving image files, and files that have been donated in digital format.

J.2. Television: 6007-6015

From the artist's hard drive. Folder "BRTN". Digitally available only

J.3. Other footage: 2009

K. CONSERVATION REPORTS: 2030

L. ADMINISTRATION

L.1. Accountancy

Contains accountancy records from 1984 to 2005.

- L.1.1. Accountancy records Philippe Vandenberghe 1984-2005, Freddy Van Dorpe, accountant: 3000-3050
- L.2. Bank statements and administrative correspondence: 3055-3061
- L.3. Invoices: 3062
- L.4. Gallery administration: 3063-3067
- L.5. Occasional administration: 3068
- L.6. Subsidies: 3069
- L.7. Miscellaneous administration: projects, thematic, occasional (receipts, etc.): 3070-3081

M. PERSONAL LIBRARY AND COLLECTION OF ARTEFACTS

M.1.-M.3. and M.7. are located at the artist's studio, managed by Estate Philippe Vandenberg. Full inventories are included in the present archive.

M.1. Inventory of books

M.1.1. By the artist

Not available yet

- M.1.1.1. Artist's books
- M.1.1.2. Other publications

M.1.2. On the artist

Not available yet

- M.1.2.1. Exhibition catalogues (solo)
- M.1.2.2. Exhibition catalogues (group)
- M.1.2.3. Reference books

M.1.3. Other: 6023-6025

Created in 2016 during a university course led by Dr. Aurelie Daems.

- M.1.3.1. Art books
- M.1.3.2. Literary works
- M.1.3.3. Other

M.2. Inventory of films

Not available yet

M.3. Inventory of music

Not available yet

M.4. Newspapers, periodicals, incidental and commercial publications, informative booklets, officially issued information: 2032-2036

M.5. Postcards and posters

- M.5.1. Postcards: 2037
- M.5.2. Posters: 2038

M.6. Invitations: 2039

M.7. Objects

Artefacts, sculptures and other objects, photographed for the archive. [Note: this has not been realized yet.]

- M.8. Image bank on tattoos: 2040
- M.9. Documents on classical composers: 2041
- M.10. Editions and bibliophile objects by others: 2042, 2043
- M.11. Items from studio and apartment: 2044-2048

N. DRAWINGS BY PHILIPPE VANDENBERG'S CHILDREN: 1-545

X. ADDITIONS TO THE ARCHIVE

X.1. List of donations

25 May 2016: Rob Kregting. Correspondence, including correspondence with Karel Dierickx: 2100, 2101

28 December 2016: Mo Vandenberg. Correspondence, various photographs, biographical material: 2102-2108

12 December 2017: Michèle De Mey. Correspondence (2005-2009) & article Knack (2005): 2109

20 December 2017 : Jean Wuyts. Writings by Vandenberg, Writings on Vandenberg, Biographical material, Solo exhibitions, Group exhibitions: 2110-2115

22 December 2017: Mieja D'Hondt. Administration, Writings on Vandenberg, Writings by Vandenberg, Exhibitions, Visuals: 2116-2126 + NR Extra map!

4 January 2018: Véronique D'Heygere. Writings by Vandenberg, Correspondence, Exhibitions, Miscellaneous, Visuals: 2127-2136

18 January 2018: Jan Vanden Berghe. Correspondence, exhibitions, ... (1976-2009):

28 January 2018. Flor Bex. Correspondence (only in copy. Originals remain with Flor Bex):

28 January 2018. Bart Baele. Correspondence (only in copy. Originals remain with Bart Baele):

15 February 2018: Julien Vande Velde. Digital version of film and footage on Vandenberg. (Archive ID: 11E9FCC6-47B5-11E8-A0A8-0B8115E3A8F4)

15 February 2018: Denise Cadé. Correspondence and visuals:

20 February 2018: Anne Casier. Invitations and posters exhibitions:

22 March 2018: Luc Rademakers. Digital version of an interview with Vandenberg (Archive ID: 561E7E62-4792-11E8-B2DF-8A7915E3A8F4)

XI. ESTATE PHILIPPE VANDENBERG

Contains posthumous publications, exhibitions, etc. Subdivided by a number of the categories in II.

XI.A. Biographical material: 2500

XI.C. Publications and writings on the artist

XI.C.1. Solo exhibition catalogues: 2501, 2502

XI.C.2. Group exhibition catalogues: 2503-2505

XI.C.3. Publications on the artist: 2506

XI.C.4. Publications with/on children: 2507

XI.C.5. Press: 2508-2510

XI.C.6. Digital archive of texts: 6026

XI.F. Exhibitions & events

XI.F.1. Invitations: 2511, 2512

XI.F.2. Events: 2513

XI.F.3. Posters: 2514

XI.I. Visual material

XI.I.1. Inventarisation Magali Liedts: 2515, 2516

XI.I.2. Postcards and other promotional material, not related to exhibitions or events: 2517

XI.J. Audio visual material: 2518

XI.K. Conservation reports: 2519

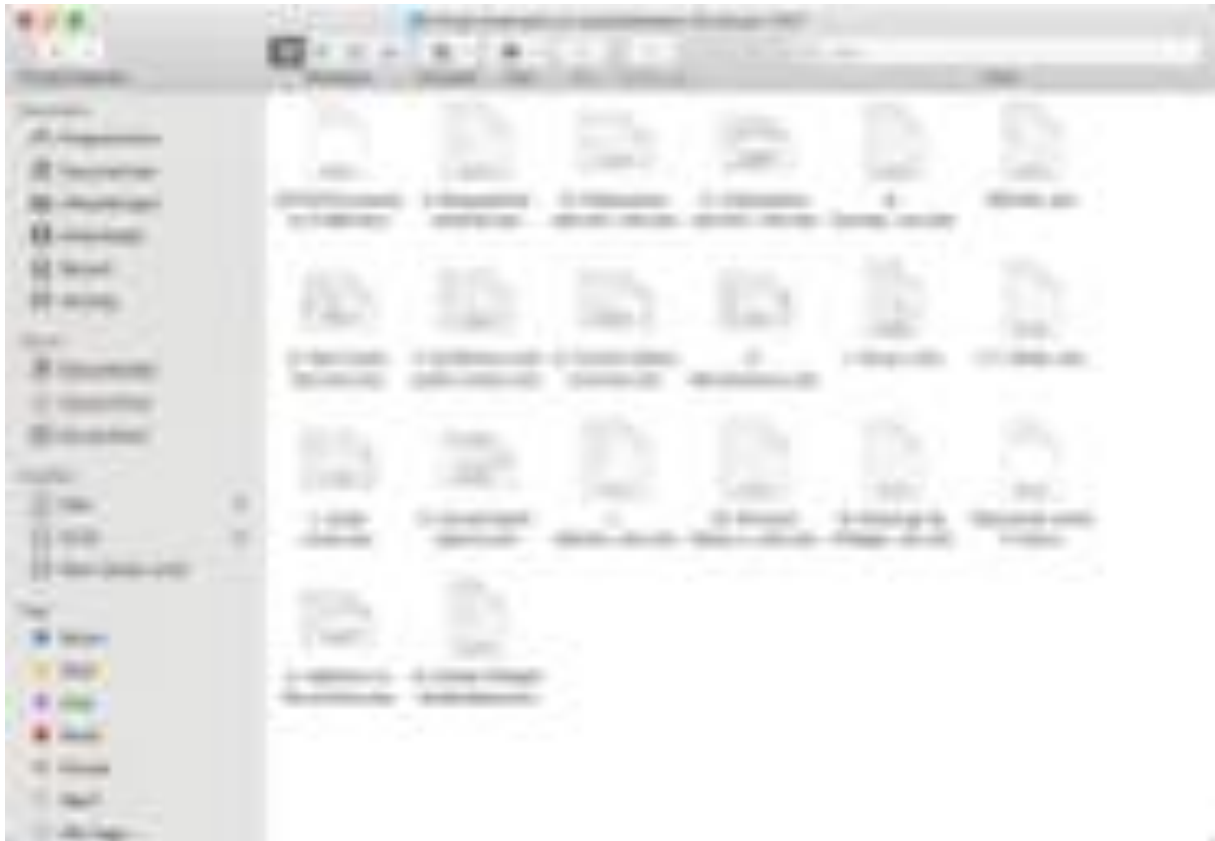
XI.X. Digital only: 6000, 6016, 6017

Bijlage II:

Hulpdocumenten Philippe Vandenberg Archief: Print screens van de Excelsheets en print van de Excelsheet I. Visual.

Herkomst:

<https://lib.ugent.be/en/catalog/rug01:002305757?i=0&q=Philippe+Vandenberg+archief>
Laatst geraadpleegd op 27 juli 2019.



Bijlage III:

Mailcorrespondentie met Hendrik Defoort, collectiebeheerder van de Universiteit Gent, 19 februari 2019.



Bijlage IV:
Wandkalender 1998.

Herkomst:

Biografisch materiaal, agenda's en kalenders. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1007.
Gent: Universiteitsbibliotheek.





2 FEBRUARI 1998

Z M D W D V Z

- - - - -

1 2 3 4 5 6 7

8 9 10 11 12 13 14

15 16 17 18 19 20 21

22 23 24 25 26 27 28

JANUARI 1998							FEBRUARI 1998						
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	-	-	1	2	3	-	-	-	-	-	-	-
4	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31					29	30	31				



3

MAART

1998

Z

M

D

W

D

V

Z

= 1

=

=

=

=

=

=

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

←

FEBRUARI

TUIN

→

APRIL

TUIN

Z

M

D

W

D

V

Z

Z

M

D

W

D

V

Z

=

=

=

=

=

=

=

=

=

=

=

=

=

=

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56



4

APRIL

1998

Z

M

D

W

D

V

Z

-

-

-

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

4	MAY 1998						4	MAY 1998					
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31					32	33	34	35	36	37	38



6

MEI

1998

Z

M

D

W

D

V

Z

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

APRIL

1998

JUNE

1998

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30



-6-

JUNI

1998

Z	M	D	W	D	V	Z
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

JULI 1998							AUG 1998						
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31					1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				



7. JULI 1998

Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	-	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

←	JUNI 1998						→	AUGUSTUS 1998					
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
-	1	2	3	4	5	6	-	-	-	-	-	-	1
7	8	9	10	11	12	13	2	3	4	5	6	7	8
14	15	16	17	18	19	20	9	10	11	12	13	14	15
21	22	23	24	25	26	27	16	17	18	19	20	21	22
28	29	30					17	18	19	20	21	22	23
							24	25	26	27	28	29	



-8-

AUGUSTUS

1998

Z	M	D	W	D	V	Z
-		-	-	-	-	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

JULY 1998							SEPTEMBER 1998						
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	-	1	2	3	4	-	-	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11		6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18		13	14	15	16	17	18	19
19	20	21	22	23	24	25	20	21	22	23	24	25	26
26	27	28	29	30	31		27	28	29	30			



9 SEPTEMBER 1998

Z M D W D V Z

1 2 3 4 5

6 7 8 9 10 11 12

13 14 15 16 17 18 19

20 21 22 23 24 25 26

27 28 29 30

SEPTEMBER 1998							OCTOBER 1998						
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
		1	2	3	4	5							
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		
27	28	29	30				3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30	31						



-10- **OKTOBER** **1998**

Z	M	D	W	D	V	Z
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

SEPTEMBER 1998							NOVEMBER 1998						
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
		1	2	3	4	5							
6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7
13	14	15	16	17	18	19	8	9	10	11	12	13	14
20	21	22	23	24	25	26	15	16	17	18	19	20	21
27	28	29	30				22	23	24	25	26	27	28
							29	30					



-11- NOVEMBER 1998

Z M D W D V Z

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

О	О	О	О	О	О	О	О	О	О	О	О	О	О	О
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45



12 DECEMBER 1998

Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

11	NOVEMBER 1998						12	JANUARY 1999					
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31					1	2	3	4	5	6	7



1 JANUARI 1999

Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	-	-	-	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

10	DECEMBER 1998						11	FEBRUARI 1999					
Z	M	D	W	D	V	Z	Z	M	D	W	D	V	Z
-	-	1	2	3	4	5	-	1	2	3	4	5	6
6	7	8	9	10	11	12	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31				28						

Bijlage V:

Documenten assistent-medewerker.

Herkomst:

Assistenten. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1853. Gent: Universiteitsbibliotheek.



1.1.1.1

1.1.1.1.1

1.1.1.1.1.1

1.1.1.1.1.2

1.1.1.1.1.3

1.1.1.1.1.4

1.1.1.1.1.5

1.1.1.1.1.6

1.1.1.1.1.7

1.1.1.1.1.8

1.1.1.1.1.9

1.1.1.1.1.10

1.1.1.1.1.11

1.1.1.1.1.12

1.1.1.1.1.13

1.1.1.1.1.14

1.1.1.1.1.15

1.1.1.1.1.16

1.1.1.1.1.17

1.1.1.1.1.18

1.1.1.1.1.19

1.1.1.1.1.20

1.1.1.1.1.21

1.1.1.1.1.22

1.1.1.1.1.23

1.1.1.1.1.24

1.1.1.1.1.25

1.1.1.1.1.26

1.1.1.1.1.27

1.1.1.1.1.28

1.1.1.1.1.29

1.1.1.1.1.30

1.1.1.1.1.31

1.1.1.1.1.32

1.1.1.1.1.33

1.1.1.1.1.34

1.1.1.1.1.35

1.1.1.1.1.36

1.1.1.1.1.37

1.1.1.1.1.38

1.1.1.1.1.39

1.1.1.1.1.40

1.1.1.1.1.41

1.1.1.1.1.42

1.1.1.1.1.43

1.1.1.1.1.44

1.1.1.1.1.45

1.1.1.2

1.1.1.2.1

1.1.1.2.2

1. Introduction

The purpose of this study is to investigate the effects of various factors on the performance of a system. The study is organized as follows: Section 2 describes the system and the factors being investigated. Section 3 presents the experimental design and the results of the experiments. Section 4 discusses the implications of the results and the conclusions of the study.

2. System Description

The system under investigation is a complex system consisting of several components. The factors being investigated are the input variables, the output variables, and the parameters of the system. The experimental design is based on a factorial design, which allows for the investigation of the effects of each factor and the interactions between the factors. The results of the experiments are presented in Table 1, which shows the mean values and the standard deviations of the output variables for each combination of the input variables and the parameters of the system.

3. Experimental Design

The experimental design is based on a factorial design, which allows for the investigation of the effects of each factor and the interactions between the factors. The results of the experiments are presented in Table 1, which shows the mean values and the standard deviations of the output variables for each combination of the input variables and the parameters of the system.

Transcription Factor	Target Gene	Regulation	Notes
MyoD	MyoD	Autoregulation	MyoD is a myogenic regulatory factor that binds to the myoD promoter and activates transcription of the myoD gene.
MyoD	MyoD	Autoregulation	MyoD is a myogenic regulatory factor that binds to the myoD promoter and activates transcription of the myoD gene.
MyoD	MyoD	Autoregulation	MyoD is a myogenic regulatory factor that binds to the myoD promoter and activates transcription of the myoD gene.

Name Address City State Zip Telephone E-mail
--

I am interested in your information on the following:
 (Please check all that apply)
 [] General information
 [] Detailed information
 [] Free literature
 [] Free trial
 [] Free consultation
 [] Free estimate
 [] Free quote
 [] Free design
 [] Free installation
 [] Free maintenance

I am interested in your information on the following: (Please check all that apply) [] General information [] Detailed information [] Free literature [] Free trial [] Free consultation [] Free estimate [] Free quote [] Free design [] Free installation [] Free maintenance
--

We are a leading manufacturer of high quality, custom designed and manufactured products. Our products are designed to meet the needs of the most demanding customers. We have a long history of providing the highest quality products and services to our customers. We are now looking for new customers to join our growing family. If you are interested in our products and services, please contact us today. We will be happy to provide you with all the information you need to make a decision. We are located at 1234 Main Street, Suite 500, Anytown, USA 12345. Our phone number is (123) 456-7890. Our fax number is (123) 456-7891. Our website is www.ourcompany.com. We are open Monday through Friday, 9:00 AM to 5:00 PM. We are closed on Saturdays and Sundays. We are also closed on public holidays. We are a family owned and operated business. We are committed to providing the highest quality products and services to our customers. We are also committed to providing a friendly and professional service. We are looking forward to hearing from you.

1. The first step in the process of creating a new product is to identify a market need. This is often done through market research, which can involve surveys, focus groups, and other methods of gathering information from potential customers.

2. Once a market need has been identified, the next step is to develop a concept for the new product. This involves brainstorming ideas and determining the features and benefits that the product will offer. It is important to consider the competitive landscape and how the new product will differentiate itself from existing offerings.

3. The third step is to create a prototype of the product. This allows the development team to test the product's functionality and make any necessary adjustments before moving forward with full-scale production. Prototyping can be done using a variety of methods, including 3D printing, CNC machining, and traditional manufacturing techniques.

4. The fourth step is to conduct a feasibility study. This involves assessing the technical, financial, and market viability of the product. It is important to consider the costs of production, the potential for profitability, and the overall market demand for the product.

5. The fifth step is to develop a business plan. This document outlines the company's goals, strategies, and financial projections. It is a critical tool for securing funding and guiding the company's operations. The business plan should include information about the company's mission, vision, and core values, as well as details about its marketing, sales, and distribution channels.

6. The sixth step is to secure funding. This can be done through a variety of methods, including venture capital, angel investors, and crowdfunding. It is important to have a clear understanding of the funding requirements and to be prepared to pitch the product to potential investors.

7. The seventh step is to manufacture the product. This involves setting up a production line and ensuring that the product is manufactured to the highest quality standards. It is important to have a clear understanding of the manufacturing process and to be prepared to address any issues that may arise during production.

8. The eighth step is to launch the product. This involves creating a marketing campaign and distributing the product to the target market. It is important to have a clear understanding of the target audience and to be prepared to respond to any feedback or questions that may arise. The launch is a critical moment for the company, and it is important to have a solid plan in place to ensure a successful outcome.

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be addressed. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

2. Next, it is important to gather relevant information and data. This can be done through research, consultation with experts, or by analyzing existing data sets.

3. Once the information is gathered, the next step is to develop a plan or strategy to solve the problem. This plan should outline the steps to be taken and the resources needed.

4. The fourth step is to implement the plan. This involves carrying out the tasks outlined in the plan and monitoring progress as you go.

5. Finally, it is important to evaluate the results of the process. This involves comparing the actual outcomes with the expected results and identifying any areas for improvement.

1. The first step in the process is to identify the problem. This involves gathering information about the situation and the people involved. It is important to understand the context and the needs of all parties.

© 2000 Blackwell Science Ltd, *Journal of Internal Medicine* 247: 105–112

© 2014 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 275: 103–112

Bijlage VI:

Briefje uit medische documenten.

Herkomst:

Medische documenten. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1842. Gent: Universiteitsbibliotheek.



Bijlage VII:

Contact- en informatieblad *Kompas*, 2003, 13-15.

Herkomst:

Contact- en informatieblad Kompas, 2003, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842, Gent: Universiteitsbibliotheek.



Komponen



PELGRIMS KEEL

Supplemental Table 1. *Salmonella* serotypes and phages isolated from the 1990s to 2000s. The table shows the number of isolates for each serotype and phage combination. The total number of isolates is 1,000.

(continued)

1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 26

Journal of Management Inquiry 24(1) 3-14
© The Author(s) 2015

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

© 2000 Blackwell Science Ltd
Journal of Internal Medicine 247: 391–397

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

Received 15 November 2004; accepted 15 November 2004
Published online 15 December 2004 in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com). DOI: 10.1002/anie.200461000

© 1999 by The McGraw-Hill Companies, Inc.

1999

1. The first step is to identify the problem. This involves understanding the current situation and what needs to be changed.

1. The first step is to identify the problem. This involves understanding the current situation and the goals that need to be achieved.

© 2000 Blackwell Science Ltd
Journal of Internal Medicine 247: 395-401



Handwritten text in a cursive script, likely a list or notes, located at the top left of the page.



Handwritten text in a cursive script, likely a list or notes, located at the bottom left of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely a list or notes, located at the top right of the page.



Handwritten text in a cursive script, likely a list or notes, located at the bottom right of the page.

Bijlage VIII:

Mailcorrespondentie tussen Vandenberg en Rob Kregting, Teken van leven, 9 mei 2005.

Herkomst:

Mailcorrespondentie tussen Vandenberg en R. Kregting, Teken van leven, 9 mei 2005, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1842, Gent: Universiteitsbibliotheek.



© 2005 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 258: 103–110

Source: *Journal of the American Statistical Association*, 92(439), 1031-1042.

Copyright © 2004 by John Wiley & Sons, Inc.

1999

Downloaded At: 11:53 11 September 2009

© 2000 Blackwell Science Ltd
Journal of Internal Medicine 247: 395–402

0044-2446/00/0000-0000\$10.00/0

Fig. 1. Diagram of the experimental setup.

—

Bijlage IX:

Documenten residentie Cité Internationale des Art, Parijs.

Herkomst:

Schenking D'Hondt, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2125, Gent: Universiteitsbibliotheek.





THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

© 2000 Blackwell Science Ltd
Journal of Internal Medicine 247: 395–402

© 1999 by Blackwell Science Ltd, *Journal of Internal Medicine* 245: 395–401

© 2000 Blackwell Science Ltd, *Journal of Internal Medicine* 247: 395–402

Bijlage X:

Documenten residentie Cité Internationale des Art, Parijs.

Herkomst:

Schenking D'Heygere, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2129, Gent: Universiteitsbibliotheek.



William Lloyd Garrison
Boston, Mass.
Jan. 1, 1841

My dear Sir

I have received your letter
of the 27th inst. and am
glad to hear that you
are well.

Yours truly

Wm. Lloyd Garrison
I have been thinking of you
very much lately, and
wondering how you are
getting on. I hope you
are well and happy.
I have been very busy
lately, but I have not
time to write you more
fully.

Very respectfully
Yours
Wm. Lloyd Garrison



Bijlage XI:

Documenten met betrekking zoektocht naar woonst en atelier in Frankrijk.

Herkomst:

Schenking D'Hondt, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2124, Gent: Universiteitsbibliotheek.





Bijlage XII:

Documenten met betrekking zoektocht naar atelier in Gent en omstreken.

Herkomst:

Schenking D'Hondt, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2126, Gent: Universiteitsbibliotheek.





Unit 21 54 63

Week 5 = 61/11/59

[illegible]

Received

from D. White

\$5.00

for

1911 - 1st





25-67-67

الحمد لله رب العالمين

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين

23.06.79

low [sun]
[light]

23.06.79

23.06.79

23.06.79

25 45 70

10 days

Field or sky

150/60 14 12

1 day 100

11. 27 30

(10000)



Bijlage XIII:

Bouwplannen Stokerijstraat

Herkomst:

Stokerijstraat, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1849, Gent: Universiteitsbibliotheek.







Bijlage XIV:

E-mail van Vandenberg aan Lieve Laporte, 29 maart 2006.

Herkomst:

E-mail van Vandenberg aan Lieve Laporte, 29 maart 2006, Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/1913, Gent: Universiteitsbibliotheek.



Bijlage XV:

Correspondentie tussen Philippe Vandenberg en Benoît Cerexhe.

Herkomst:

Correspondentie tussen Philippe Vandenberg en Benoît Cerexhe, april-augustus 2007, Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/1851, Gent: Universiteitsbibliotheek



Angewandte in der Physik, besonders in der Astronomie, sind
 die verschiedenen Methoden, die man anwendet, um die
 Bewegung der Himmelskörper zu beschreiben. Diese Methoden
 sind in drei Hauptklassen eingeteilt: die geometrische, die
 mechanische und die astronomische. Die geometrische Methode
 ist die einfachste und die älteste. Sie beruht auf der
 Annahme, dass die Bewegung der Himmelskörper in geraden
 Linien oder in Kreisen erfolgt. Die mechanische Methode
 ist die schwierigste und die neueste. Sie beruht auf der
 Annahme, dass die Bewegung der Himmelskörper durch
 Kräfte verursacht wird, die nach den Gesetzen der Mechanik
 wirken. Die astronomische Methode ist die mittlere. Sie
 beruht auf der Annahme, dass die Bewegung der Himmelskörper
 durch die Gravitation verursacht wird, die nach den Gesetzen
 der Astronomie wirkt. Die geometrische Methode ist die
 einfachste, weil sie nur die Geometrie erfordert. Die
 mechanische Methode ist die schwierigste, weil sie die
 Mechanik erfordert. Die astronomische Methode ist die
 mittlere, weil sie die Astronomie erfordert. Die geometrische
 Methode ist die älteste, weil sie schon in der Antike
 bekannt war. Die mechanische Methode ist die neueste,
 weil sie erst in der Neuzeit entwickelt wurde. Die
 astronomische Methode ist die mittlere, weil sie schon in
 der Antike bekannt war, aber erst in der Neuzeit
 weiterentwickelt wurde. Die geometrische Methode ist die
 einfachste, weil sie nur die Geometrie erfordert. Die
 mechanische Methode ist die schwierigste, weil sie die
 Mechanik erfordert. Die astronomische Methode ist die
 mittlere, weil sie die Astronomie erfordert.

Die geometrische Methode ist die einfachste, weil sie nur die
 Geometrie erfordert. Die mechanische Methode ist die
 schwierigste, weil sie die Mechanik erfordert. Die
 astronomische Methode ist die mittlere, weil sie die
 Astronomie erfordert. Die geometrische Methode ist die
 einfachste, weil sie nur die Geometrie erfordert. Die
 mechanische Methode ist die schwierigste, weil sie die
 Mechanik erfordert. Die astronomische Methode ist die
 mittlere, weil sie die Astronomie erfordert. Die
 geometrische Methode ist die einfachste, weil sie nur die
 Geometrie erfordert. Die mechanische Methode ist die
 schwierigste, weil sie die Mechanik erfordert. Die
 astronomische Methode ist die mittlere, weil sie die
 Astronomie erfordert. Die geometrische Methode ist die
 einfachste, weil sie nur die Geometrie erfordert. Die
 mechanische Methode ist die schwierigste, weil sie die
 Mechanik erfordert. Die astronomische Methode ist die
 mittlere, weil sie die Astronomie erfordert.

Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)
Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)
Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)
Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)

Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)
Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)
Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)
Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)

Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)
Die kleine Zeitung von gestern (Sonntag) hat
gezeigt, wie viel man sich (Sonntag) hat leisten
kann, wenn man sich nicht zu sehr anstrengt, und
nicht zu sehr in die Zukunft blickt. (Sonntag)

1. Die erste Aufgabe ist die, die
die zweite Aufgabe ist die, die
die dritte Aufgabe ist die, die
die vierte Aufgabe ist die, die
die fünfte Aufgabe ist die, die
die sechste Aufgabe ist die, die
die siebte Aufgabe ist die, die
die achte Aufgabe ist die, die
die neunte Aufgabe ist die, die
die zehnte Aufgabe ist die, die

1. Die erste Aufgabe ist die, die
die zweite Aufgabe ist die, die
die dritte Aufgabe ist die, die
die vierte Aufgabe ist die, die
die fünfte Aufgabe ist die, die
die sechste Aufgabe ist die, die
die siebte Aufgabe ist die, die
die achte Aufgabe ist die, die
die neunte Aufgabe ist die, die
die zehnte Aufgabe ist die, die

1. Die erste Aufgabe ist die, die
die zweite Aufgabe ist die, die
die dritte Aufgabe ist die, die
die vierte Aufgabe ist die, die
die fünfte Aufgabe ist die, die
die sechste Aufgabe ist die, die
die siebte Aufgabe ist die, die
die achte Aufgabe ist die, die
die neunte Aufgabe ist die, die
die zehnte Aufgabe ist die, die

1. Die erste Aufgabe ist die, die
die zweite Aufgabe ist die, die
die dritte Aufgabe ist die, die
die vierte Aufgabe ist die, die
die fünfte Aufgabe ist die, die
die sechste Aufgabe ist die, die
die siebte Aufgabe ist die, die
die achte Aufgabe ist die, die
die neunte Aufgabe ist die, die
die zehnte Aufgabe ist die, die



ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы

Астана қаласы



RECEIVED

1994

1994

1994

1994

1994

1994

1994

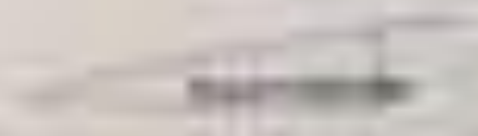
1994

1994

1994

1994

1994



De ateliers van Philippe Vandenberg

Platendeel

Eléa De Winter

Studentennummer: 01513760

Promotor: Prof. dr. Wouter Davidts

Bachelorproef voorgelegd voor het behalen van de graad bachelor in de richting Kunstwetenschappen
Academiejaar: 2018 - 2019



Afbeelding:

Wand in het atelier van Philippe Vandenberg aan de Hofstraat, Gent, circa 1987, fotograaf onbekend.
(© Philippe Vandenberg Foundation & Philippe Vandenberg Archief, Boekentoren, Universiteit Gent,
Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2102)

Alle rechten in dit platendeel zijn voorbehouden aan:

Philippe Vandenberg Foundation vzw
Estate Philippe Vandenberg en Hauser & Wirth
Philippe Vandenberg Archief, Boekentoren, Universiteit Gent

Dit platendeel wordt voorafgegaan door de figuren en volgt in grote lijnen de structuur van de onderzoekspaper.

Gezien veel beelden afkomstig zijn uit diverse bronnen en om het overzicht te bewaren, is onder de meeste foto's de herkomst genoteerd alsook beperkte informatie.

Het platendeel is een *work in progress*. Bijgevolg is ervoor gekozen om dit platendeel te realiseren met een softwareprogramma waarmee volgend jaar eenvoudig verder gewerkt kan worden. Een nadeel is dat de mogelijkheden qua lay-out hierdoor beperkt zijn. In de inhoudstafel wordt per nieuwe onderverdeling het paginanummer waarop de onderverdeling aanvat, weergegeven.

Lijst met figuren

Omschrijving – Paginanummer

1.	L'atelier de l'artiste, 1837.	1
2.	Wandkalender in de Stokerijstraat, Gent.	2
3.	Collage met referentiemateriaal.	3
4.	Philippe Vandenberg, Zonder titel, 2008.	4
5.	Philippe Vandenberg, Zonder titel, 2008.	5
6.	Printscreen ArtDimensions	6
7.	Print screen uit <i>Een schilder is als Oedipus onderweg</i> , 2005-2006.	7
8.	Print screen uit <i>Een schilder is als Oedipus onderweg</i> , 2005-2006.	7
9.	Cover schetsboek vervaardigd te Salles, Frankrijk, augustus 2008.	8
10.	Cover schetsboek vervaardigd te Marseille, Frankrijk, december 1996.	9
11.	Zelfportret Vandenberg, <i>Early Project Photography</i> .	10
12.	Doos met foto's uit <i>Early Project Photography</i> .	11

Platendeel

VARIA:

I.	Printscreens uit de onuitgegeven documentaire van Walter De Mulder.	12
II.	Referentiemateriaal in de studio's.	18
III.	Installatiezichten studio Vanderstichelenstraat, Brussel, juli 2009.	20
IV.	Installatiezichten studio Vanderstichelenstraat, Brussel, 2018.	21
V.	Early project photography.	22
VI.	Diverse werkplekken.	30

PORTRETTEEN IN DE STUDIO:

De kunstenaarsportretten zijn dit platendeel zowel chronologisch als per werkplek en fotograaf geordend. Gezien de beelden afkomstig zijn uit diverse bronnen, werd onder iedere foto de herkomst genoteerd.

Jaartal – Locatie – Fotograaf	paginanummer
I. 1980 – Wellicht Blekersdijk, Gent – Rudy Vermeulen	31
II. 1981 – Hofstraat, Gent – Ip Man	32
III. 1981 – Hofstraat, Gent – Ip Man of Mieja D'Hondt	35
IV. 1981 – Wellicht Ham (atelier Mieja D'Hondt), Gent – Ip Man of Mieja D'Hondt	36
V. 1981 – Hofstraat, Gent – Fotograaf onbekend	37
VI. 1983 – Hofstraat, Gent – Fotograaf onbekend	38
VII. ca. 1983 – Hofstraat, Gent – Bas Roodnat	39
VIII. ca. 1983/1984 – Hofstraat, Gent – Fotograaf onbekend	40
IX. 1984 – Hofstraat, Gent – Michiel Hendrickx	41
X. 1984 – Hofstraat, Gent – Mieja D'Hondt	42
XI. ca. 1984/1985 – Blekersdijk, Gent – Mieja D'hondt	43
XII. 1985 – Hofstraat, Gent – Stan Caudron	44
XIII. 1987 – Hofstraat, Gent – Fotograaf onbekend	45
XIV. 1987 – Hofstraat, Gent – Fotograaf onbekend	46
XV. ca.1987 – Hofstraat, Gent – Fotograaf onbekend	47
XVI. ca. 1987/1988 – Hofstraat, Gent – Willy Dé	48
XVII. ca. 1986 – Hofstraat, Gent – Nathalie Demeester	50
XVIII. 1988 – Hofstraat, Gent – Karel Moortgat	51
XIX. ca. 1988 – Hofstraat, Gent – Karel Moortgat	53
XX. 1988 – Stokerijstraat, Gent – Émile Luider	54
XXI. ca. 1992 – Stokerijstraat, Gent – Fotograaf onbekend	55
XXII. ca. 1992 – Stokerijstraat, Gent – Fotograaf onbekend	56
XXIII. 1993 – Stokerijstraat, Gent – Mieja D'Hondt	59
XXIV. ca. 1994/1995 – Stokerijstraat, Gent – Guillaume Vandenberghe	60
XXV. 1995 – Stokerijstraat, Gent – Walter De Mulder	61
XXVI. ca. 1995/1996 – Stokerijstraat, Gent – Fotograaf onbekend	62
XXVII. ca. 1995/1996 – Stokerijstraat, Gent – Fotograaf onbekend	63
XXVIII. ca. 1995 – Stokerijstraat, Gent – Fotograaf onbekend	64
XXIX. ca. 1995/1996 – Stokerijstraat, Gent – Griet Bijttebier	65
XXX. 1996 – Stokerijstraat, Gent – Fotograaf onbekend	66
XXXI. 1999 – Stokerijstraat, Gent – Walter De Mulder	67

XXXII.	ca. 2001-2002 – Stokerijstraat, Gent – Julien Vandevælde	68
XXXIII.	2002 – Stokerijstraat, Gent – Fotograaf onbekend	69
XXXIV.	2002 – Stokerijstraat, Gent – Arpaïs Dubois	70
XXXV.	2002 – Stokerijstraat, Gent – Isabelle Pateer	71
XXXVI.	2008 – Vanderstichelenstraat, Brussel – Jean-Pierre Stoop	72
XXXVII.	2008 – Vanderstichelenstraat, Brussels – Wouter Cox	73

INSTALLATIEZICHTEN STUDIO'S:

I.	Studiozichten Hofstraat, Gent	74
II.	Verhuis van atelier Hofstraat, Gent naar atelier aan de Stokerijstraat, Gent	84
III.	Studiozichten Stokerijstraat, Gent,	86
IV.	Renovatiewerken in de Stokerijstraat, Gent	99
V.	Leeg atelier aan de Stokerijstraat, Gent (verhuis richting Vanderstichelenstraat, Brussel)	102
VI.	Studiozichten Vanderstichelenstraat, Brussel	
VII.	De studio als een plek van bezoek	109

REFERENTIEMATERIAAL:

I.	Referentiemateriaal – Historische figuren	110
II.	Referentiemateriaal – Kunsthistorische bronnen	111
III.	Referentiemateriaal – Bronnen m.b.t. film, muziek en literatuur	115

OVERIGE ONDERVERDELINGEN:

I.	Compositie met schedel	116
II.	Seksualiteit / Lust	119
III.	Leed / Geweld	120
IV.	Compositie	121
V.	Materialen	125
VI.	Werkwijzen	127
VII.	Woord	129
VIII.	Clichés	133
IX.	Tot slot: beeldende associaties	135

Figuur 1.

Louis Jacques Mandé Daguerre, *L'atelier de l'artiste*, 1837, daguerreotypie.



Herkomst afbeelding:

https://fr.wikipedia.org/wiki/Louis_Daguerre#/media/Fichier:Daguerreotype_Daguerre_Atelier_1837.jpg

Laatst geraadpleegd op 08 juli 2019.

Figuur 2.

Wandkalender in de Stokerijstraat, Gent.



Herkomst afbeelding:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1909. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Figuur 3.

Collage met referentiemateriaal.

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, 1990, Collage en gouache op papier, 46 x 110 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 21174.



Herkomst afbeelding:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Figuur 4.

Philippe Vandenberg, Zonder titel (Uit het schetsboek *L'effroi n'est qu'une possibilité le froid n'est qu'une solution*, pagina 59), 2008, Markeerstift en potlood op papier, 42 x 31,5 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 15588

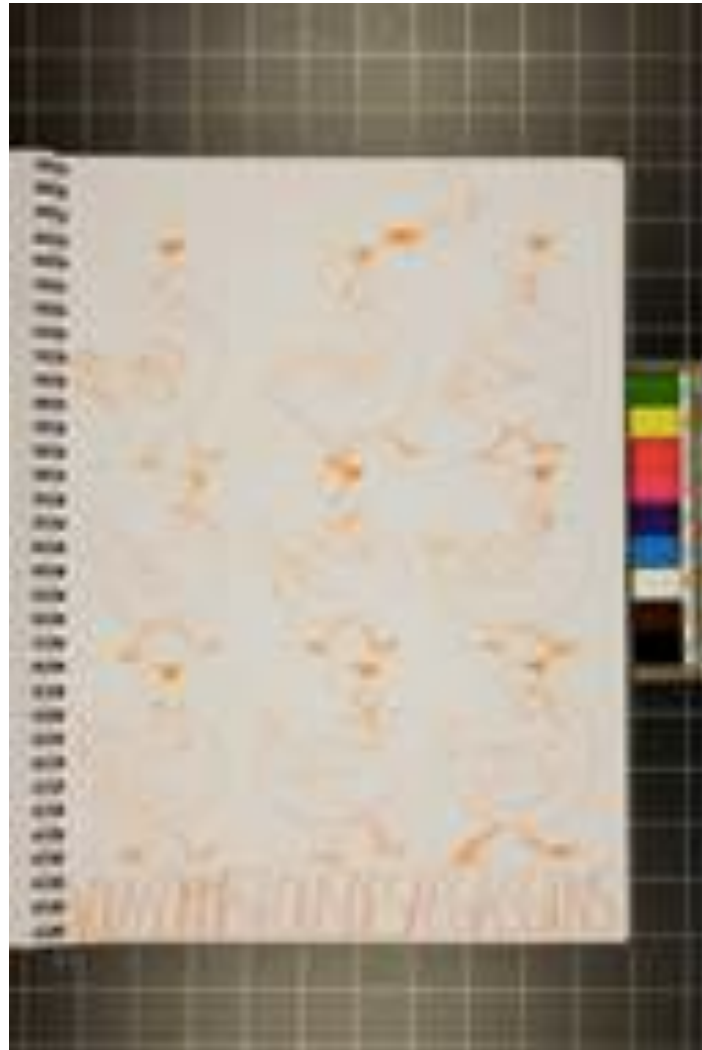


Herkomst afbeelding:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Figuur 5.

Philippe Vandenberg, Zonder titel (Uit het schetsboek *L'effroi n'est qu'une possibilité le froid n'est qu'une solution*, pagina 81), 2008, Markeerstift en potlood op papier, 42 x 31,5 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 15610



Herkomst afbeelding:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Figuur 6.

Printscreen ArtDimensions van titels van kunstwerken die naar Molenbeek verwijzen.



Herkomst afbeelding:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Figuur 7 en 8.

Printscreens uit *Een schilder is als Oedipus onderweg*, 2005-2006, een documentaire van Julien Vandevelde.



Herkomst afbeelding:

Vandevelde, Julien, *Een schilder is als Oedipus onderweg*, 2005-2006. Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2010. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Figuur 9.

Cover schetsboek vervaardigd te Salles, Frankrijk, augustus 2008.

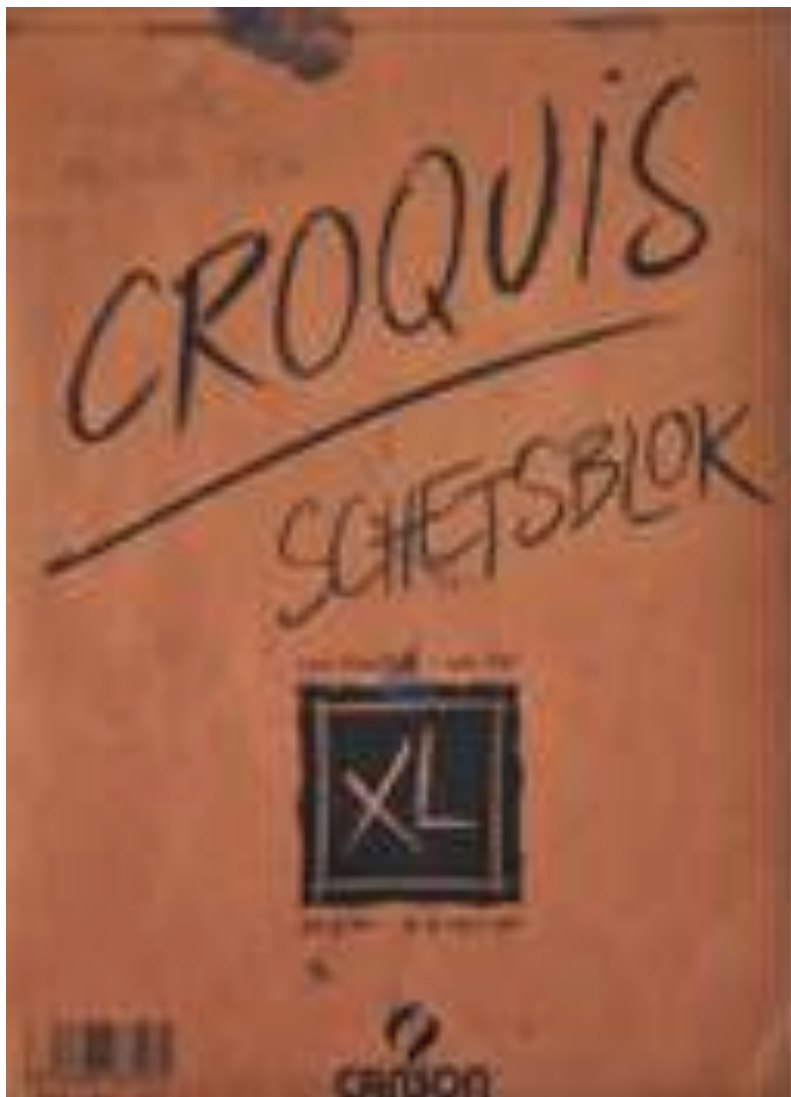


Herkomst afbeelding:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Figuur 10.

Cover schetsboek vervaardigd te Marseille, Frankrijk, december 1996.



Herkomst afbeelding:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Figuur 11.

Zelfportret Vandenberg, *Early Project Photography*.



Herkomst afbeelding:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1934. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Figuur 12.

Doos met foto's uit *Early Project Photography*.

Jan Mast, Stokerijstraat, 2004-2005.



Herkomst afbeelding:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1921. Gent: Universiteitsbibliotheek.



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/6006

Walter De Mulder, onuitgegeven beeldmateriaal, 1998-1999



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1920**

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent,
Julien Vandevelde



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1920**

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent,
Julien Vandevelde



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1920**

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent,
Julien Vandevelde



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1921**

2004-2005 - Stokerijstraat, Gent,
Jan Mast



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Wouter Cox



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**
2015 - Vanderstichelenstraat, Brussel



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1990**
Jaartal onbekend - Stokerijstraat, Gent



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1905**
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1905**
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1909**
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe
Vandenberg Foundation**

Juli 2009 - Vanderstichelenstraat,
Brussel



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



**Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw**

Vanderstichelenstraat, Brussel - 2018,
Thomas Hick



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1941



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1941



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1941



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1941



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934

HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1932-1934



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934**

Model Veronique D'Heygere



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934**

Model Veronique D'Heygere



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934**

Model Veronique D'Heygere



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**

Model Veronique D'Heygere



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934**

Model Veronique D'Heygere



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1932-1934**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



**Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1929**
Model Mieja D'Hondt



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1929



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1929



Drive Estate Philippe Vandenberg
2006, Merigot Marie-Claire, Frankrijk



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/2001
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/2001
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1998
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1998
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/2001
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



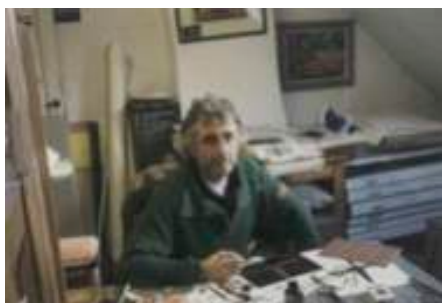
Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959
ca. 1995-1996 - Stokerijstraat, Gent



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/2001
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/2001
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1958
ca. 1995, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/2019
Jaartal, fotograaf en locatie onbekend



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948 ; 1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1958



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1958



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1958



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1958



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1958



Archief Philippe Vandenberg, HSIII-161/1958



HSIII-161/1958 en Hard Drive Philippe Vandenberg Foudation vzw



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
Scan2Net Scanner Output



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
Scan2Net Scanner Output



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
Scan2Net Scanner Output



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1964



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1961



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1961



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1961



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1964



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1929 ; 1958



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1903



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1903



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1903



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2102



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2102



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2102



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2102



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



HSIII-161/1953



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1962



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1962



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1962



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1962



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1962



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1955



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1955



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1955



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1951



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1951



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



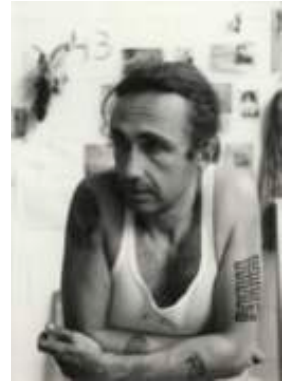
Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1948



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1957



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1963



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1927



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1927



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1963 ; 1914



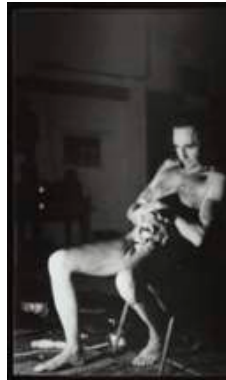
Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1963 ; 1914



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1963



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1959



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1948



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1910



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1910



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1910



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1910



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1910



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



HSIII-161/1952 | ca. 1983, Hofstraat



HSIII-161/1952 | ca. 1983, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | ca. 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/1903 | 1987, Hofstraat



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/1990 | Jaartal onbekend - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1990 | Jaartal onbekend - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1990 | Jaartal onbekend - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1990 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1905
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



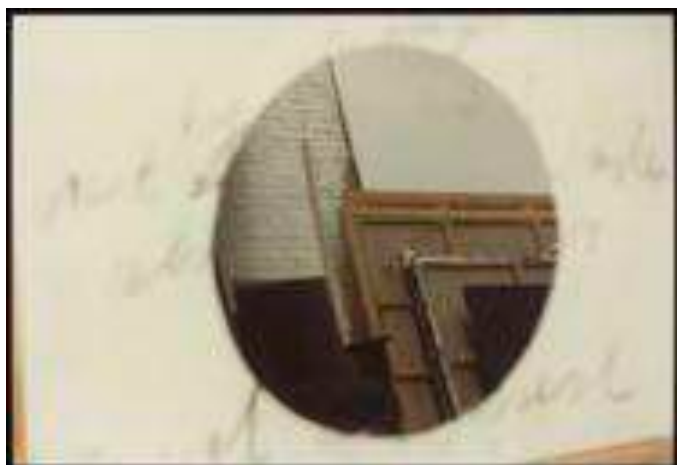
HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909 | ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1910 | 2002 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1910 | 2002 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1920
ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandevelde



HSIII-161/1920
ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandevelde



HSIII-161/1920
ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandevelde



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



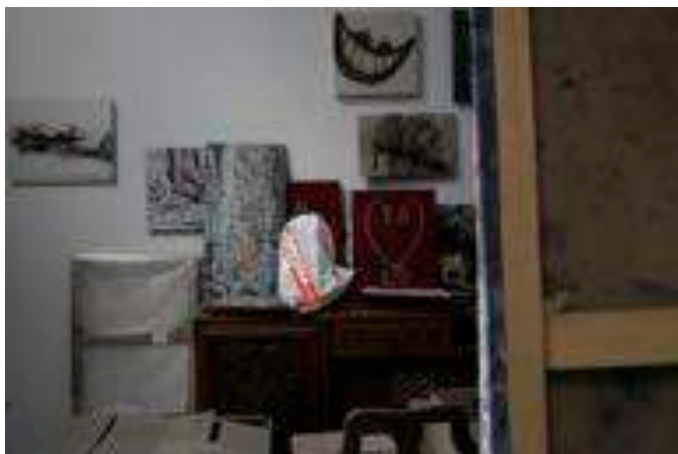
HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1907 | ca. 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1907 | ca. 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1907 | ca. 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1907 | ca. 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1849 | 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1911 | ca. 2006



HSIII-161/1911 | ca. 2006



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2007 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Luc Hoeckx



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2007 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Luc Hoeckx



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2007 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Luc Hoeckx



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Wouter Cox



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Wouter Cox



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Wouter Cox



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Wouter Cox



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Wouter Cox



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Wouter Cox



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Wouter Cox



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation
Juli 2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation
Juli 2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation
Juli 2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation
Juli 2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation
Juli 2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel, Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2007 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Luc Hoeckx



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
ca. 1996-1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1906
ca. 1996-1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1906
ca. 1996-1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1907
ca. 1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1970
1999 - Stokerijstraat, Gent



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



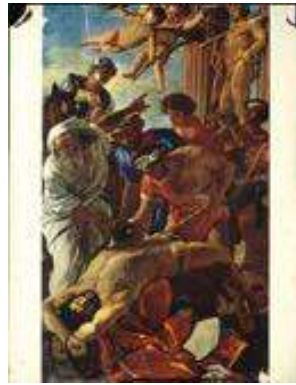
Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



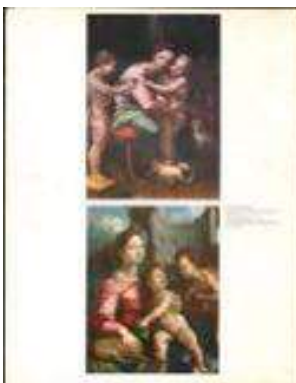
Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



HSIII-161/1942



Filmstill uit Oral History Project met Mieja D'Hondt
Rechts onder in beeld de uitnodiging voor een solotentoonstelling bij Foncke Gallery in 1992.



2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



ca. 1995-1996 - Stokerijstraat, Gent



ca. 1995-1996 - Stokerijstraat, Gent



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Walter De Mulder, onuitgegeven
beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2044



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2045



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



Philippe Vandenberg Archief
HSIII-161/2048



HSIII-161/1920

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandevelde



HSIII-161/1921

2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1921

2004-2005 - Stokerijstraat, Gent, Jan Mast



HSIII-161/1990 | Jaartal onbekend - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1990 | Jaartal onbekend - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1905
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1905 | ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1906 | ca. 1996-1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1906 | ca. 1996-1997 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1908 | 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1910 | 2002 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/2020 | Scan2Net Scanner Output



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent,
Jan Mast



HSIII-161/1921
2004-2005 - Stokerijstraat, Gent,
Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



HSIII-161/1905
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1914



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2127 | ca. 1988



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/1908
1996 - Stokerijstraat, Gent



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1910
Drive Estate Philippe Vandenberg



HSIII-161/1905
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1990
Jaartal onbekend - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1920
ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent,
Julien Vandevelde



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2009 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Jan Mast



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/6006
Walter De Mulder, onuitgegeven
beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/6006
Walter De Mulder, onuitgegeven
beeldmateriaal, 1998-1999



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/6006
Walter De Mulder, onuitgegeven
beeldmateriaal, 1998-1999



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw



HSIII-161/1952 | ca. 1983, Hofstraat



Philippe Vandenberg Archief,
HSIII-161/1952
ca. 1983



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw



HSIII-161/1920

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandeveld



HSIII-161/1920

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandeveld



HSIII-161/1920

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandeveld



HSIII-161/1920

ca. 2003 - Stokerijstraat, Gent, Julien Vandeveld



HSIII-161/2044; 2046-2047
Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2044



HSIII-161/2044; 2046-2047
Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2044



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2048
Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2048



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2044; 2046-2047
Philippe Vandenberg Archief HSIII-161/2044



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/1908 | 1996 - Stokerijstraat, Gent



Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw
2015 - Vanderstichelenstraat, Brussel



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/2102 | ca. 1987



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2015 - Vanderstichelenstraat, Brussel



HSIII-161/1903 | 1987



HSIII-161/1903 | ca. 1987



HSIII-161/1903 | ca. 1987



Hard Drive Philippe Vandenberg
Foundation vzw
2008 - Vanderstichelenstraat, Brussel,
Wouter Cox



HSIII-161/1903 | 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/1903 | 1987



HSIII-161/1903 | 1987



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/1914



HSIII-161/1905
ca. 1994-1995 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent



HSIII-161/2102 | ca. 1987



HSIII-161/1909
ca. 1996 - Stokerijstraat, Gent

Afbeelding links:

Philippe Vandenberg, *De profetieën II, Portret van Guillaume Vandenberg*, 1993-1994, olieverf op canvas, 50 x 50 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10468.

Herkomst afbeelding links:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Afbeelding rechts:

Foto van Guillaume Vandenberghe afkomstig uit het referentiemateriaal.

Herkomst afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2044. Gent: Universiteitsbibliotheek.



Afbeelding links:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, ca.2007.

Niet teruggevonden in ArtDimensions, wellicht overschilderd.

Herkomst afbeelding links:

Foto: Jan Mast. Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Afbeelding rechts:

Onbekende protestganger versperde weg voor tank in nasleep van de Tiananmenprotesten op 5 juni 1989.

Herkomst afbeelding rechts:

"Tiananmenplein tank." Laatst geraadpleegd op 6 augustus 2019.

https://www.google.com/search?q=tiananmenplein+tank&client=safari&rls=en&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiq_IKUt_HjAhWL66QKHfv1A5oQ_AUIECgB&biw=618&bih=771#imgrc=_



Afbeelding links:

Philippe Vandenberg, *De roostering*, 1998, olieverf op canvas, 40 x 50 cm,
Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10606.

Herkomst afbeelding links:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Afbeelding rechts:

Belgische soldaten roosterden een Somalische jongen, 1993.¹

Herkomst afbeelding rechts:

"Belgian soldiers roasting boy." Laatst geraadpleegd op 6 augustus 2019.

https://www.google.com/search?client=safari&rls=en&biw=1068&bih=771&tbm=isch&sa=1&ei=Oh9LXYfhDaOvrgTPrpKgDQ&q=belgian+soldiers+roasting+boy&oq=belgian+soldiers+ro&gs_l=img.3.0.0i24.283070.285876..287647...0.0..0.315.2769.8j8j3j1.....0....1..gws-wiz-img.....0..0j0i67j0i30j0i19.w0X7SHUJMa0#imgsrc=_



¹ Ik dank Johannes Muselaers voor deze verwijzing.

Afbeelding links:

Philippe Vandenberg, *Pas un chien ne vient*, ca. 2008, balpen en marker op papier, 29,7 x 21 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 28247.

Herkomst afbeelding links:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, ca. 2008, pastel op papier, 100 x 85 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 11887.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Foto van Mieja D'Hondt afkomstig uit het referentiemateriaal, *early project photography*.

Herkomst afbeelding links:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1929. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, ca. 1980, olieverf op canvas, 100 x 85 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10184.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Edgar Degas, *After the bath*, 1885-1886, pastel op papier, 70 x 70 cm, Parijs, Musée d'Orsay.

Herkomst afbeelding links:

"Edgar Degas." Laatste geraadpleegd op 6 augustus 2019.

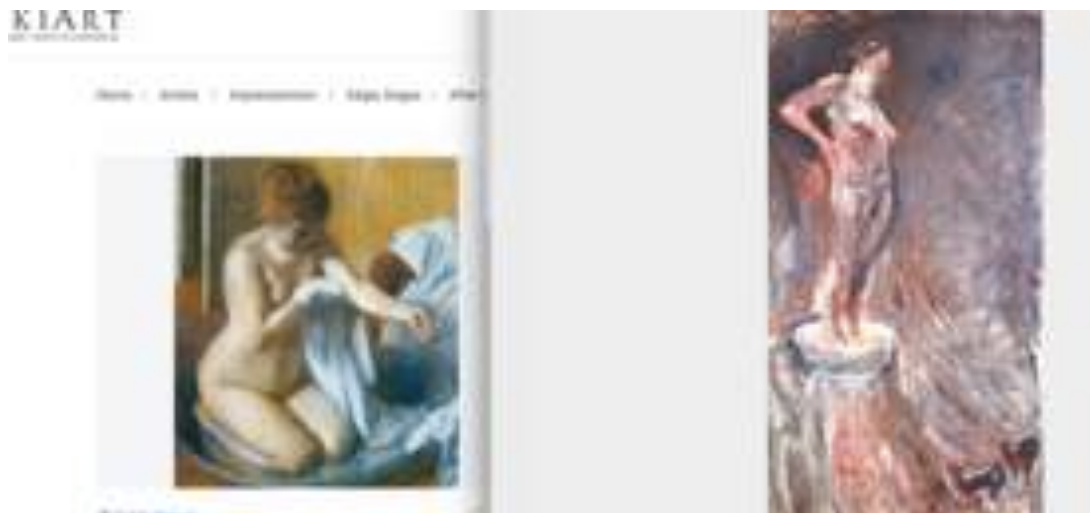
<https://www.wikiart.org/en/edgar-degas/after-the-bath-1886>

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, ca. 1980, olieverf op canvas, 100 x 85 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10184.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Foto van Mieja D'Hondt afkomstig uit het referentiemateriaal, *early project photography*.

Herkomst afbeelding links:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1934. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Edouard Manet, *Olympia*, 1863, olieverf op canvas, 130,5 x 190 cm, Parijs, Musée d'Orsay.

Herkomst afbeelding rechts:

"Olympia." Laatst geraadpleegd op 6 augustus 2019.

<https://www.wikiart.org/en/edouard-manet/olympia-1863#!#filterName=all-paintings-chronologically,resultType=masonry>



Afbeelding links:

Zelfportret van Philippe Vandenberg afkomstig uit het referentiemateriaal, *early project photography*.

Herkomst afbeelding links:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1934. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, ca. 1979, olieverf op canvas, 100 x 85 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10189.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Installatiezicht studio Vanderstichelenstraat, Brussel, 2018 door Thomas Hick.

Herkomst afbeelding links:

Hard Drive Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Afbeelding rechts:

Gescheurde bladzijde uit boek met gedicht van Oscar Wilde afkomstig uit het referentiemateriaal.

Herkomst afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2046. Gent: Universiteitsbibliotheek.



Afbeelding links:

Foto van hond afkomstig uit het referentiemateriaal, *early project photography*.

Herkomst afbeelding links:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1929. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, ca. 2008, olieverf op canvas, 100 x 80 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10311.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Gescheurde bladzijde uit kunstboek met afbeelding van een kruisiging afkomstig uit het referentiemateriaal.

Herkomst afbeelding links:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2045. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, ca. 2007-2008, olieverf, houtskool en papier op canvas, 100 x 80 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10329.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Foto van Moammar al-Qadhafi afkomstig uit het referentiemateriaal.

Herkomst afbeelding links:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2045. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Gaddafi*, ca. 1989, olieverf op canvas, 50 x 40 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10421.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Foto van Ruhollah Kohmeini afkomstig uit het referentiemateriaal.

Herkomst afbeelding links:

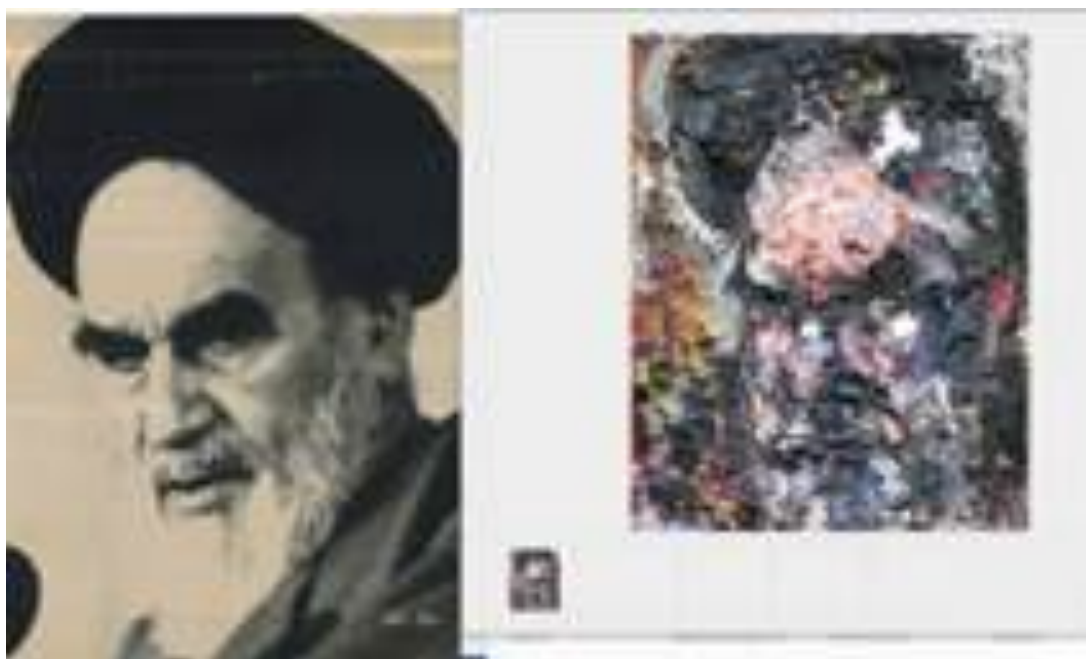
Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2045. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg, *Khomeyni*, 1989, olieverf op canvas, 50 x 40 cm, Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 10423.

Herkomst afbeelding rechts:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.



Afbeelding links:

Foto van Vandenberg in zijn atelier in de Hofstraat 1981 gefotografeerd door Ip Man.

Herkomst afbeelding links:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1958. Gent: Universiteitsbibliotheek.

Afbeelding rechts:

Foto van Mieja D'Hondt afkomstig uit het referentiemateriaal, *early project photography*.

Herkomst afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/1929. Gent: Universiteitsbibliotheek.



Afbeelding links:

Philippe Vandenberg, *Zonder titel*, 1990, Collage en gouache op papier, 46 x 110 cm,
Philippe Vandenberg Foundation vzw, inv. nr. 21174.

Herkomst afbeelding links:

ArtDimensions Philippe Vandenberg Foundation vzw. Brussel: Philippe Vandenberg Foundation vzw.

Afbeelding rechts:

Krantenknipsel met foto van Elena Ceausescu en Nicolae Ceausescu afkomstig uit het referentiemateriaal.

Herkomst afbeelding rechts:

Philippe Vandenberg Archief, HSIII-161/2045. Gent: Universiteitsbibliotheek.

